Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Ҳалқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

1 МАРТ СЕШАНБА № 42 (790).
Сотувда эркин нархда. 1994 йил.

КЕЧА МАМЛАКАТИМИЗ ПРЕЗИДЕНТИ ЕВРОПАДА ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИК КЕНГАШИНИНГ БОШ КОТИБИ ВИЛЬГЕЛЬМ ХОЙНКНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон ҳам 1992 йилдан буён аъзо бўлган бу минтақавий кенгаш давлатлар ўртасидаги ўзаро алоқаларини мустаҳкамлаш, хавфсизлик ва осойишталикни таъминлаш масалалари билан шуғулланади.

— Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгашининг обрў-эътибори жаҳондаги барча давлатларга маълум, — деди Ислом Каримов.— Ўзбекистоннинг Европа мамлакатлари билан мустаҳкам сиёсий ва иқтисодий муносабатлар ўрнатишида бу кенгашнинг аҳамияти катта. Мен фақат бир нарсани алоҳида таъкидлашни истардим, ўзаро ҳамкорлик алоқаларини кенгайтириш жараёнида ҳар бир мамлакатнинг маҳаллий шарт-шароитларини ҳисобга олиш зарур.

Суҳбат давомида иқтисодий ислоҳотлар амалга оширилаётган, бозор муносабатлари шаклланаётган Ўзбекистонга минтақавий кенгашнинг мадади зарурлиги таъкидланди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов иштирок этди.

* * *

Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши делегацияси аъзолари шу куни Ўзбекистон Олий Кенгаши Раёсатида, республика Ташқи ишлар вазирлиги ҳамда Тошкентдаги жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида ҳам бўлдилар.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ШАРТНОМАЛАР ВА САВДО БЎЙИЧА ДАВЛАТ-АКЦИОНЕРЛИК УЮШМАСИ «ЎЗШАРТНОМАСАВДО»НИ ТУГАТИШ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН УЛГУРЖИ ВА БИРЖА САВДОСИ БЎЙИЧА РЕСПУБЛИКА АКЦИОНЕРЛИК УЮШМАСИ — «ЎЗУЛГУРЖИБИРЖАСАВДО»НИ ТАЪСИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, товар ишлаб чиқарувчиларнинг истеъмолчилар ва тадбиркорларнинг товар ресурслари бозорда эркин ҳамда тенг ҳуқуқли тарзда иштирок этишиши учун зарур тармоқлар мажмуини вужудга келтириш мақсадида:

1. Ўзбекистон шартномалар ва савдо бўйича давлат-акционерлик уюшмаси тугатилиб, уюшманинг таркибий бўлинмалари ва объектлари амалдаги қонунларга мувофиқ очиқ усулдаги акционерлик жамиятларига айлантирилсин.

2. Товар ресурсларини харид қилиш — сотишни ва бошқа хизматлар кўрсатишни ташкил қилишда корхоналарга, муассасалар ва тадбиркорларга кўрсатиладиган хизматларни кенгайтириш мақсадида, юқорида кўрсатилган акционерлик жамиятларининг, бошқа ҳуқуқий ва жисмоний шахсларнинг иштирокида улгуржи ва биржа савдоси бўйича республика акционерлик уюшмаси — «Ўзулгуржибиржасавдо»ни таъсис этиш мақсадга мувофиқ деб топилсин ҳамда унинг таркиби қуйидагилардан иборат бўлсин:

республика акционерлик товар — хомашё биржаси;

акционерлик биржа банки;

ҳудудий акционерлик тижорат — воситачилик компаниялари.

3. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон улгуржи ва биржа савдоси бўйича республика акционерлик уюшмаси «Ўзулгуржибиржасавдо»:

Уставга мувофиқ ўзини ўзи тўла пул билан таъминлаш ва ўзини ўзи бошқариш принциплари асосида иш кўради;

мулкчилик шаклларидан қатъи назар корхоналарга, ташкилотларга ва жисмоний шахсларга битим — шартнома асосида тижорат-воситачилик, савдо, ишлаб чиқариш, молия, транспорт, маркетинг, ахборот, аудиторлик хизматлари ҳамда бошқа хизматларни амалга оширади;

ички бозорни товар-хомашё ресурслари билан тўлдиришда уюшма қатнашчиларининг ўзаро яқин ҳаракат қилишларини таъминлайди, барча корхоналар, ташкилотлар, ҳуқуқий ва жисмоний шахслар учун, шу жумладан хорижий тадбиркорлар ва бизнесменлар учун биржа савдосида тенг ҳуқуқли шарт-шароитларни яратади;

Ҳукумат буюртмалари бўйича траст битим-шартнома асосида давлат эҳтиёжлари учун маҳсулот харид қилади ва сотади.

4. Ўзбекистон Республикасининг Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси зиммасига қуйидаги вазифалар юклатилсин:

энг муҳим маҳсулот турлари, хом ашё ва материаллар ишлаб чиқариш, уларга бўлган эҳтиёж ва таклифларнинг балансларини ишлаб чиқиш;

халқ хўжалигини моддий ресурслар билан таъминлашнинг устувор йўналишларини, давлат эҳтиёжлари учун маҳсулот етказиб беришнинг экспорт — импорт квоталари ва ҳажмларининг миқдорларини аниқлаб, сўнгра республика Ҳукуматининг кўриб чиқиши учун тақдим этиш.

5. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг зиммасига:

«Ўзистиқболстат» билан биргаликда ҳукуматлараро савдо-иқтисодий битимларнинг лойиҳаларини тузишга оид ишларни ташкил этиш, ҳукуматлараро мажбуриятлар бўйича маҳсулот етказиб берилишини тартибга солиш ва уни назорат қилишни таъминлаш;

Ўзбекистон Республикасининг Ҳукумати томонидан белгиланадиган рўйхатга мувофиқ республикадан ташқарига маҳсулот олиб чиқиб кетиш учун лицензия (рухсатнома)лар бериш вазифаси юклатилсин.

6. Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси ушбу Фармонни бажариш юзасидан 10 кун муддат ичида тегишли қарор қабул қилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон шартномалар ва савдо бўйича давлат-акционерлик уюшмаси («Ўзшартномасавдо»)ни ташкил қилиш тўғрисида» 1992 йил 28 февралдаги Фармони ўз кучини йўқотган деб топилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 28 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Жаноби олийлари,

Ҳиндистон Республикаси куни муносабати билан билдирган энг яхши истакларингиз учун Ҳиндистон халқи ва ҳукумати номидан, шунингдек шахсан ўз номимдан миннатдорлик билдираман.

Сизнинг қутловингизни ва мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона муносабатларни биз жуда қадрлаймиз.

Жаноби олийлари, Сизга самимий ҳурматимни кўрсатувчи дил сўзларимни қабул қилгайсиз.

П. В. НАРАСИМХА РАО,
Ҳиндистон Республикаси Бош вазири.

ПРЕЗИДЕНТНИНГ ЖАВОБ МАКТУБИ

Самарқанд вилояти Нарпай туманидаги 43-ўрта мактабнинг 5-синф ўқувчилари давлатимиз бошлиғи номига Ўзбекистоннинг келажаги бўлмиш ёшларнинг комил инсон бўлиб камол топишида кўрсатилаётган ғамхўрлик ва меҳрибонлик учун миннатдорлик мактуби йўллаган эдилар. Куни кеча Президентимизнинг дил сўзлари, самимий истаклари битилган жавоб мактуби тантанали равишда ўқувчиларга топширилди.

ЎзА.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

1994 ЙИЛНИНГ 1 МАРТИДАН МЕҲНАТ ҲАҚИ, ПЕНСИЯЛАР ВА СТИПЕНДИЯЛАРНИНГ МИҚДОРЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

1. Ўзбекистон Республикасининг ҳудудида 1994 йилнинг 1 мартидан бошлаб:

иш ҳақи ўрта ҳисобда 1,5 баравар оширилсин ва иш ҳақининг энг оз миқдори ойига 45.000 сўм-купон миқдорида;

фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромадларининг энг паст даражаси ойига 45.000 сўм-купон миқдорида;

ҳозир амалда бўлган барча турдаги пенсияларнинг миқдорлари 1,5 баравар оширилсин ва меҳнат пенсиясининг энг оз миқдори ойига 48.675 сўм-купон қилиб белгилансин.

2. Олий ўқув юртлари талабаларининг, техникумлар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари ўрта ҳисобда 2,3 баравар кўпайтирилиб, айни вақтда тушлик овқатларнинг ҳар ойлик пул компенсациялари бекор қилинсин.

3. Вазирликлар ва идоралар Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, бюджетдан пул билан таъминланадиган ташкилотлар ва муассасалар, Ўзбекистон Республикасининг Ижтимоий таъминот вазирлиги ушбу Фармонда белгиланган энг оз иш ҳақи миқдоридан келиб чиққан ҳолда меҳнатга ҳақ тўлашнинг ягона тариф сеткаси разрядларига мувофиқ пенсиялар, стипендияларнинг ва ходимлар мансаб окладларининг миқдорлари ўз вақтида қайтадан ҳисоблаб чиқилишини таъминласинлар.

4. Бюджетдан пул билан таъминланадиган муассасалар ва ташкилотлар ходимларининг иш ҳақини, пенсиялар ва стипендияларни ошириш билан боғлиқ харажатлар республика давлат бюджети ва Ижтимоий суғурта жамғармаси маблағлари ҳисобидан қоплансин.

5. Мулкчилик шаклларидан қатъи назар хўжалик ҳисобидаги корхоналар ва ташкилотларга мазкур Фармонга мувофиқ меҳнат ҳақини даромад манбалари қидириб топилишига қараб, даромад манбалари вақтинча етишмай қолган тақдирда эса банк муассасалари аниқ мақсад учун берадиган кредитлар ҳисобидан ошириш тавсия қилинсин.

6. Ушбу Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил, 26 февраль.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

САВДОНИ ЭРКИНЛАШТИРИШ ВА ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИНИ ТОВАРЛАР БИЛАН ТЎЛДИРИШГА ОИД ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Савдони эркинлаштириш жараёнларини жадаллаштириш, рақобатчилик ва тадбиркорликни ривожлантириш, ички бозорни халқ истеъмол моллари билан тўлдиришда савдо ташкилотларининг манфаатдорлигини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув» тизимларининг савдо корхоналари, ишчи таъминоти бошқармалари, ишчи таъминоти бўлимлари ҳамда устав жамғармасида давлат маблағларига эга бўлган бошқа савдо ташкилотлари учун савдо устама ҳақларининг чекланган миқдори ўрта ҳисобда 2,5 баравар кўпайтирилиб, уларнинг даражасини шартномавий (эркин) сотиладиган (улгуржи) нархларнинг 45 фоизигача, олис ва бориш қийин бўлган туманлар учун эса 55 фоизигача ошириш кўзда тутилсин. Айни вақтда савдо корхоналари ва улгуржи ташкилотлар товар гуруҳларининг истеъмол хоссаларига, ташиш харажатларига, сақлаш имкониятларига ва бошқа омилларга қараб уларнинг аниқ нарх даражаларини ва савдо устама ҳақларини мустақил белгилайдилар.

Мазкур чекланган савдо устама ҳақи хусусий мулк бўлган савдо корхоналари ва ташкилотларига дахл қилмайди, улардаги нархларни ана шу корхоналарнинг эгалари белгилайдилар.

2. «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси, «Ўзбекбирлашув», савдо ташкилотларига эга бўлган бошқа бирлашмалар ва корхоналар қуйидаги йўл орқали бозорни товарлар билан таъминлаш ва тўлдириш бўйича узил-кесил чора-тадбирларни кўрсинлар:

республикада ишлаб чиқарилаётган товарларни мумкин қадар кўпроқ харид қилиш ва сотиш;

МДҲ мамлакатларида харидоргир бўлган товар-моддий бойликларини харид этиш ва экспорт қилиш ҳамда шунинг ҳисобидан республикага энг муҳим истеъмол товарлари етказиб беришни кенгайтириш.

Юқорида кўрсатилган идоралар раҳбарларининг шахсий масъулияти остида мазкур идораларга зарур ҳолларда республика ичкарисида унча харидоргир бўлмаган товарларни республикадан ташқарида демпинг (арзон) баҳоларда сотишга рухсат берилсин, бунда нархлардаги тафовут туфайли кўрилган зарарнинг ўрни муқобил тарзда етказиб бериладиган маҳсулотнинг рентабеллиги ҳисобидан қопланиши шарт.

3. Вазирликлар, уюшмалар, концернлар, корпорациялар, бирлашмалар фирма дўконлари тармоғини кенгроқ ривожлантириб, шу мақсадлар учун ишлаб чиқариладиган товарларнинг зарур ҳажмларини ўз ихтиёрларида қолдирсинлар.

4. Белгилаб қўйилсинки: улгуржи ва чакана савдо корхоналари, ташкилотларининг, жумладан умумий овқатланиш корхоналарининг даромадларидан солиқ иловага мувофиқ даромад даражасига қараб табақалаштирилган ставкалар бўйича олинади. Бунда солиқ тўловчиларни код билан рўйхатдан ўтказиш махсус тизими ишлаб чиқилади ва даромадлар ой сайин декларацияда кўрсатиб борилади;

кимга бўйсунишидан ва мулкчилик шаклидан қатъи назар, барча савдо корхоналарида товарлар нархларни ва сотилган молларнинг ҳажмини қайд этувчи савдо касса аппаратлари орқали сотилади;

товарларнинг ҳаммасида савдо ёрлиқларининг бўлиши учун жавобгарлик шахсан савдо корхоналари раҳбарларининг зиммасига юклатилади.

5. Ғоят танқис истеъмол моллари импортини рағбатлантириш мақсадида;

Марказий банк савдо ташкилотларига товар-моддий бойликларни харид қилиш ва экспортни амалга ошириш учун сўм-купонларда кредит маблағлари ажратсин;

республика валюта жамғармасида халқ истеъмол моллари харид қилиш учун валюта маблағлари кўзда тутилсин. Бунда мазкур мақсадлар учун валюта маблағлари ажратиб бериладиган валютанинг энг кўп даражада қопланишини ва истеъмол бозори халқ истеъмол моллари билан тўлдирилишини таъминлайдиган савдо ташкилотлари ва фирмаларига аукцион (кимошди) асосида берилсин.

6. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги: Давлат солиқ қўмитаси ва Марказий банк билан биргаликда «Савдо ташкилотлари даромадларини декларацияда кўрсатишлари тўғрисидаги низом», «Товарларни мажбурий равишда касса ёки товар чеклари орқали сотиш тартиби» ва «Солиқ тўловчи савдо корхоналарини, шунингдек уларнинг даромадларини код билан рўйхатдан ўтказиш тўғрисидаги низом»ни ишлаб чиқсинлар ва тасдиқласинлар;

«Ўзбексавдо» давлат уюшмаси ва «Ўзбекбирлашув» билан биргаликда давлат ресурслари ҳисобига марказлаштирилган тартибда четдан (жумладан МДҲ мамлакатларидан) келтириладиган озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат товарларнинг шартномавий (эркин) нархларини белгилашга оид тавсияларни тайёрласинлар.

7. Белгилаб қўйилсинки, 1994 йилнинг 1 мартидан аҳолига энг зарур озиқ-овқат молларини кафолатланган меъёрларда сотиш тартиби ун, ўсимлик мойи, қанд-шакар, гўшт, чойга сақлаб қолинади.

8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 30 октябрдаги 501-сон қарори, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1991 йил 6 мартдаги 59-сон қарорига 1-илова, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 31 декабрдаги 615-сон қарорига 4-иловада белгиланган савдо корхоналарининг даромадларига солиқ ставкалари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

9. Ушбу қарор бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси комплекслари раҳбарларининг зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА ИЛОВА

МУЛКЧИЛИК ШАКЛЛАРИДАН ҚАТЪИ НАЗАР САВДО ВА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ КОРХОНАЛАРИНИНГ ДАРОМАДЛАРИГА ТАБАҚАЛАШТИРИЛГАН СОЛИҚ СТАВКАЛАРИ

Даромадлилик	Савдо корхоналари (жумладан умумий овқатланиш корхоналари)нинг солиқ олинадиган даромадининг товар оборотига нисбатан даромадлилик даражаси (фоиз ҳисобида)			Даромадларга солиқ ставкалари (фоиз ҳисобида)
	улгуржи савдо	чакана савдо	умумий овқатланиш	
Кам бўлганда	4,1	5,3	17,0	18
Ортиқ бўлганда	4,2	5,4	17,1	36*

*) Ставка даромадлиликни белгиланган даражасидан ортадиган даромадларга нисбатан қўлланилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗБЕКСАВДО» ДАВЛАТ УЮШМАСИ ВА «ЎЗБЕКБИРЛАШУВ»ДА

Иқтисодий ислоҳотлар йўлини бундан буён ҳам ўтказабериш мақсадида ва Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 16 июлдаги 360-сон қарорига мувофиқ республикада асосий озиқ-овқат маҳсулотларига эркин нарх белгилашга босқичма-босқич ўтилаётганлиги тўғрисида Ўзбекистон аҳолиси хабардор қилинган эди. Ички истеъмол бозорини ҳимоя қилиш, озиқ-овқат маҳсулотлари республикадан ташқарига ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилиши йўлидаги уринишларнинг олдини олиш зарурлигини эътиборга олиб «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси билан «Ўзбекбирлашув» аҳолига меъёрланган миқдорда сотиладиган асосий озиқ-овқат маҳсулотлари: гўшт, ўсимлик ёғи, қанд-шакар, чой ва ноннинг шартномавий (эркин) нархлари янги даражаларини тартибга солиш тўғрисида қарор қабул қилди.

1994 йилнинг 1 мартидан бошлаб уларнинг нархлари ўрта ҳисобда 33 фоиз оширилади. Айни вақтда республика ҳукумати аҳолига меъёрланган миқдорда сотиладиган уннинг амалдаги шартномавий чакана нархларини сақлаб қолиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Шу йилнинг 1 мартидан гуруч ва кир совун меъёрланган маҳсулотлар рўйхатидан чиқарилади. Бу маҳсулотлар аҳолига амалда таркиб топаётган нархларда сотилади.

1994 йилнинг 1 мартидан бошлаб республикага ташиб келтирилаётган нефтнинг нархи ўсганлиги муносабати билан бензин нархи 28 фоиз оширилди. Бунда республика ҳукумати айрим тоифалардаги шахслар, шу жумладан Улуғ Ватан урушининг қатнашчилари учун амалдаги имтиёзларни сақлаб қолди.

Айни вақтда республика аҳолисининг ижтимоий кафолатларини янада таъминлаш мақсадида ва юқорида кўрсатилган озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда бензининг нархлари ўзгариши муносабати билан 1994 йилнинг 1 мартидан бошлаб иш ҳақининг энг оз миқдори ойига 45000 сўм-купон ва меҳнат пенсиясининг энг оз миқдори 48675 сўм-купон даражасида белгиланмоқда ёки 50 фоиз кўпайтирилмоқда. Олий ўқув юртлари талабаларининг, техникумлар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 2,3 баравар оширилмоқда.

УМУМХАЛҚ БАЙРАМИ ТАРАДДУДИ

Республика Вазирлар Маҳкамасида Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитасининг мажлиси бўлди. Уни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, мазкур қўмита раиси И. Жўрабеков бошқарди.

Мажлисда сўзга чиққанлар яқинлашиб келаётган байрам она диёрни севиш, халқимиз миллий ғururини шакллантириш, юртимизда яшовчи барча миллатлар ўртасида дўстлик, тинчлик ва осойишталикни янада мустаҳкамлашга хизмат қилиши зарурлигини таъкидладилар. Бунинг учун эса Наврўзга пухта тайёргарлик кўриш даркор.

Республикамиз пойтахти тантаналар маркази бўлади. Тошкент шаҳри ҳокимининг ўринбосарлари Ш. Жалилов, Р. Ҳикматиллаев, режиссёр Р. Ҳамидов шаҳарни ободонлаштириш ишлари ва театрлашган Наврўз томошаларига ҳозирлик ҳақида гапирди. Вилоят ҳокимларининг ўринбосарлари жойларда байрам ... дай бораётгани хусусида ахборот берди.

Мажлисда республика Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Бош вазир ўринбосарлари М. Қорабоев, К. Тўлаганов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков қатнашди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

РЕСПУБЛИКА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ ХОДИМЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ ТАҚДИРЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республика аҳолисини ичимлик суви билан таъминлашдаги фидокорона хизматлари учун Ўзбекистон Республикасининг Фахрий унвони берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ҚУРУВЧИ»

Ефремов Виктор Макарович — «Бухорогазсаноатқурилиш» трести 2-қурилиш бошқармаси изоляция қилиш машинасининг машинисти

Керимов Едиге Урдобаевич — «Жанубгазқурилиш» трестининг бошқарувчиси, Хоразм вилояти

Солиҳов Қудратилла Абдуллаевич — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг бўлим мудири

Хан Никонор Тимофеевич — «Қорақалпоқирмонтажқурилиш» трести «Дарсан» хўжалик ҳисобидаги бўлимининг электрогаз пайвандчиси.

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Аймуханов Шодиёр Харжаубаевич — «Жанубгазқурилиш» трести ихтисослаштирилган монтаж бошқармаси қувур ётқизувчи кранининг машинисти, Қорақалпоғистон Республикаси

Бобоев Абдулла Қурбонбоевич — Туямўйин — Нукус минтақавий сув қувуридан фойдаланиш ва тузатиш бошқармаси, Туямўйин тозалаш иншоотлари насос станциясининг газоэлектрик пайвандчиси

Нуратдинов Бозорбой — «Оролбўйисувқурилиш» трести 33-кўчма механизациялашган колоннасининг дурадгори, Қорақалпоғистон Республикаси

Ортиқов Уктам — Самарқанд давлат сув қурилиш трести Иштихон механизациялашган кўчма колоннасининг прораби

Розиқов Қобил Раупович — «Амубухороканалқурилиш» бошқармаси 3-қурилиш-монтаж бошқармаси 3-участкасининг бетончилар бригадаси бошлиғи, Бухоро вилояти

Шарипов Абдурауф Убайдуллаевич — Навоий қурилиш бошқармаси 2-қурилиш-монтаж бошқармасининг электр пайвандчиси

Югай Иннокентий Васильевич — «Ўзташкилкоммунэнергосозлаш» ишлаб чиқариш корхонаси 10-сон Нукус цехининг бошлиғи, Қорақалпоғистон Республикаси

Ҳафизов Бахтиёр Яҳёевич — «Бухорогазсаноатқурилиш» трестининг бошқарувчиси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1994 йил 28 февраль.

СЕССИЯ БУЛИБ УТДИ

Мирзачўл тумани кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Унда ташкилий масала кўрилди. Депутатлар Б. Сериков бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни туман ҳокими вазифасидан озод этиш ҳақидаги вилоят ҳокимининг қарорини бир овоздан маъқулладилар.

Илгари Фориш тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари вазифасида ишлаб келган Т. Есимов туман ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда Жиззах вилояти ҳокими А. Тошкенбоев нутқ сўзлади.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

7 МИЛЛИОН СЎМ ҲАЙРИЯ

«Бухоросавдо» концерни «Соғлом авлод учун», «ЭКОСАН», «Маҳалла» вилоят жамғармаларининг ҳар бирига икки миллион сўмдан, вилоят Қизил яримой жамиятига эса бир миллион сўм ўтказди. Бу маблағ болалар ва оналар саломатлигини тиклаш, экологик аҳволни яхшилаш, эҳтиёжманд кишиларга ёрдам бериш, шунингдек, оммавий маданий тадбирлар ўтказишга сарфланади.

• Мухбиримиз бонг уради

Бандихонда 1994 йил... кўзбўямачиликдан бошланди

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 24 февралдаги «Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» қарорида мамлакатимиздаги қатор туманларда, жумладан, Сурхондарё вилоятидаги Бандихон туманида ҳам иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда жиддий камчиликларга йўл қўйилаётгани алоҳида таъкидлаб ўтилганди. «Халқ сўзи»нинг махсус мухбири яқинда ана шу тумандаги ишларни ўрганиб қайтди.

Баъзилар Бандихонни «чўл», дейишади. Аслида у — дашт тумани. Шунинг учун бу ерда ҳамма нарса —жийдаю шафтолидан тортиб, сабзи, лимонгача яхши бўлади. Табиийки, пахта — энг асосийларидан ҳам асосий. Бандихоннинг пахтаси жуда зўр — толаси пишиқ. Ўзиям салмоқли, тарози босади! Хуллас, тўқсон учинчи йили бандихонлик пахтакорлар режани бажаришди. Вилоят газетасида бу ҳақда алоҳида саҳифа чоп этилди. Вилоят ойнаи жаҳонида ҳам махсус кўрсатув намойиш қилинди. Умуман, Бандихоннинг бу байрами жуда-а катта тадбирга айланиб кетди; ҳоким элга тўй берди. Аммо карнай-сурнай садолари тинганидан кейин маълум бўлдики... бандихонликлар режани бажармаган эканлар: маълумотчи тўрт юз тоннадан зиёд пахтани «ўзидан» қўшиб юборибди. Дастлабки хомчўтларга қараганда, маълумотчининг бундай «тадбиркорлиги» Бандихон учун **БИР МИЛЛИАРД СЎМ-КУПОН**га тушиб турипти!

Ана шунинг ўзидан ҳам аёнки, бандихонликлар тўқсон учинчи йилни яхши якунламадилар: бир тармоқдаги муваффақиятсизлик иккинчи тармоқнинг авжига зиён қилади. Тасаввурингизни ойдинлаштириш учун бир неча рақамни айтайин: 518 минг дона тухум, 15 тонна жун, 12 тонна пилла тайёрланиб, белгилаган режалар бажарилди. Қолган кўрсаткичларнинг ҳаммаси барбод бўлди. Масалан, силос тайёрлаш режаси ҳатто 50 фоиз ҳам бўлмади. Ўзингиз биласиз, силос бўлмагандан сўнг сут ҳам, гўшт ҳам, бузоқ ҳам —ҳеч нарса бўлмайди. Аслида ҳам шундай бўлди. Ҳашаки лавлаги тайёрлаш режаси 14 фоизда қолиб кетди. Бу — Бандихон тупроғининг нобоплигидан эмас... Ҳаражат кўпайиб, даромад камайса, маҳсулот таннархи қимматлашади. Маҳсулотнинг таннархи қимматлашдими, худо урди деяверинг, фойда бўлмайди. Ана шундай қилиб, бандихонликлар қолоқликни... шиор қилиб олдилар.

Ғафур Ғулом номли жамоа хўжалигида Шароф Рашидов номи билан аталадиган 12-ўрта мактаб бор, икки қаватли, 498 ўринли. Аммо бу ерда 411 нафар бола ўқиса-да, машғулотлар икки сменада олиб борилади. Мактаб иморати қанчалик замонавий бўлмасин, синфхоналар ташқарига қараганда анча... совуқ! Аммо ўқитувчилар ҳам, ўқувчилар ҳам негадир шундай бўлиши керак, деб ўйлашадими, машғулотлар давом этмоқда. Ваҳоланки, бу мактабда иморатни иситишга етарли кўмир... бор! Мен мактаб директори Йўлдош Мирзаев ҳамроҳлигида синфхоналарни кўрдим: бу синфхоналарга кириб, у ёқдан-бу ёққа юриб туриш мумкин, аммо ярим соат-бир соат ўтириб бўлмайди. Ўқувчиларнинг юпунлиги, пойафзалларнинг нобоплиги... кўнглимни бузиб юборди. Мен ҳамроҳларимга айтдимки, танқисликлар туфайли олам ўйилиб кетса ҳам, болалардан ҳеч нарсани аямаслик уларни асраб қолиш керак, дедим. Улар ҳам менинг бу мулоҳазамни маъқуллашди.

Мактаб замонавий бўлганлиги учун унинг ошхонаси бор. Бу ерда 195 ўқувчига, Президент фармонига мувофиқ, бепул нонушта берилар экан. Аммо ошхонада нонушта қилиш мумкин бўлган ҳеч нарса йўқ. Мен бундай гапни нонушта тайёрлаш учун гўшт, ёғ, пиёз, картошка сингари маҳсулотлар керак бўлганлиги учун айтаётирман. Нима сўрасам, «Бўлади, олиб келамиз!» — дейишади. Олма қоқига ўхшаб қолган картошкани кўрсатишади... болалардан уялмай!

Бу мактабда Ғафур Давлатов деган дўхтир ўқувчиларга химиядан дарс бермоқда. Виктор Тян деган жисмоний тарбия ўқитувчиси эса рус тилидан дарс ўтмоқда. Ўқитувчи йўқлиги учун чет тили дарслари мутлақо ўтилмаяпти. Шунинг учун бу мактабдан ҳеч ким вилоят олимпиадаларига қатнашолмайди. Бу болалар эртага Бандихонга ҳоким бўлиши керак. Чала илм чала саломатлик, чала шароит—эртанги куннинг... офатларидир. Офат билан муроса қилмоқ эса ҳалокатни бўйнига олиш билан бародардир.

Туман миқёсидаги юқумли касалликлар шифохонаси бу мактабдан узоқ эмас. У ҳам хашаматли. Иккита сариқ касалига йўлиққан бемор бор экан, биз борган куни совуқнинг зўридан уйларига қочиб кетипти. Палаталарнинг кўпчилиги бўш. Бу беморларнинг йўқлигидан эмас, бу ерда ётиб бўлмаслигидандир! Совуқ! Ўша куни навбатда турган Муҳаммадиева Ҳайитгул деган ҳамширанинг айтишига қараганда, беморлар ўзларига лозим бўлган дориларни ўзлари топиб келишар экан. Мен ҳайрон қолдим: дўхтирлар тополмаган дориларни беморлар қаёқдан топишаётган экан? Лекин «Бошга тушганини кўз кўради» деганларидек, беморлар ҳар қандай ноёб дориларни топишяпти. Ҳам қойил қоласиз, ҳам табба қиласиз!

Ҳозир мулк давлат тасарруфидан чиқариляпти. Давлат хўжаликлари жамоа хўжаликларига айланиб бўлди. Чорвачилик фермалари эса ҳиссадорлик жамиятларига айлантириляпти.

«Пахтакор» жамоа хўжалигининг фермаси «Жайхун» ҳиссадорлик жамиятига айланган. 676 та қорамол бор. Саккиз киши ишлайди. Фалон вақтдан бери ҳиссадорлик жамиятига айланганмиз, дейишади-ю, аммо «Жайхун»нинг ҳозирча банкда ҳисоб-рақами йўқ. Демак, у фаолият кўрсатолмайди. Иш юритувчи Шароф Бойназаров билан суҳбатлашиб, унинг ҳиссадорлик жамияти, мулкнинг хусусийлашуви ҳақида ҳеч қандай тушунчага эга эмаслигини билдим. Нимани сўрасангиз, «Бу гапни раис билади», дейди. Раис — Бозор Қобилов эса бир кун илгари бир жойга кетган, уни бугун келади, деб ўтиришипти, аммо келмади.

Икки кунлик сут молхонада турипти — қабул пунктига олиб бориш учун улов йўқ, аниқроғи — бузуқ. Озуқабоп экинлар экиш вақти ўтиб боряпти, аммо «Жайхун»га ҳозирча бир сотих ҳам ер берилган эмас. Бир ойда учтами-тўртта бузоқ ўлган — ҳеч ким аниғини билмайди. Бир кило ҳам омихта ем йўқ. Бир илож қилиб молхонани узоқроқдан томоша қилдик: балчиқ-шилта молларнинг қорнига тегади. Ўртада —кўлмак.

«Дўстлик» жамоа хўжалигининг фермаси ҳам «Ишонч» деган ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган. 559 та қорамол бор. Лекин февраль ойининг биринчи ярмидаёқ бу ерда озуқа тугади.

«Ишонч»нинг раиси Луқмон Иброҳимов «Емиш топамиз, Денов шелуха заводи билан гаплашдик!» дейди. Аммо бу режаларнинг ҳаммаси ... насия! Хўжаликда қишни амаллайдиган емиш бор эди. Ҳамма гап шундаки, моллар «Ишонч»да, емишнинг ихтиёри жамоа хўжалигининг раиси Бозор Чориевнинг қўлида. «Мана бўлмаса!», деб раис сомоннинг эллик-олтмиш тоннасини сотиб юборди. Ҳозир ана шу сомон бўлганида «Ишонч» қишдан чиқиб оларди. «Ишонч» ҳиссадорлик жамиятининг на муҳри, на озуқа экадиган ери, на улови, на ҳисоб-рақами — ҳеч нарсаси йўқ экан. Фақат номи бор. Хуллас, бандихонликлар Ўзбекистон Президентининг иқтисодий ислоҳот тўғрисидаги Фармонларини ана шундай «бажаришмоқда»!

Ваҳоланки, туман ҳокими Носир Даминов ҳар куни ишга чиқади, кимлар биландир нималар ҳақидадир суҳбатлашади, гоҳо Термизга телефон қилиб қандайдир масалаларни муҳокама қилади. БАНДИХОНда эса иш кўриб турганингиздай...

Бандихонликлар тўқсон учинчи йилни жуда-а муваффақиятсизлик билан якунлаган бўлсалар, тўқсон тўртинчи йилни ҳам худди шундай бошладилар. Чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш кескин камайиб кетди. Янги йилнинг дастлабки ойида бир дона ҳам тухум топширилмади. Айтмоқчи тухум ҳақида: яқинда «Ойбек» давлат хўжалиги номидан тайёрлов идорасига БЕШ минг дона тухум топширилди. Ҳар донаси — ЙИГИРМА СЎМдан! Биз ҳокимнинг муздай совуқ идорасида ана шу масалани муҳокама қилдик. Тайёрлов идорасининг ҳар тухумни хўжаликдан 20 сўмдан сотиб олиши кўзбўямачилик билан тенг туришини ҳокимга маънилатмоқчи эдим, у киши «Айтдим, энди бундай бўлмайди» дедилар.

Мен ҳоким билан узоқ суҳбатлашиб, Бандихон туманини тузишдан мақсад бу юртни бир қадар обод қилиш, истиқоматчиларнинг яшаш тарзини эса бир қадар фаровонлаштириш эди, аслида бундай бўлмаяпти, ҳозирга қадар одамлар декабрь ва январ ойларидаги иш ҳақларини олганлари йўқ, пулнинг қадрсизланиб бораётганини бир ёққа қўйинг, одамларнинг ўзи нонни қандай пулга сотиб олишяпти, дедим. Ҳоким эса ўз навбатида ишлашнинг тобора қийинлашиб бораётганини, тўққиз ойдан бери боши танқиддан чиқмай қолганлигини, ана шунинг учун ҳам қўли ишга бормаётганлигини айтди.

Биронта хонадонда табиий газ ёнмаяпти, ҳали умуман газ қувурларининг ўзи кўринмайди, бу маром билан кунни қандай ўтказиш мумкинлигини айтган эдим, ҳоким бу йил Бандихонда газ ёнишини айтди. Энди бу ҳақиқатдан жуда йироқ бир мулоҳаза эдики, шунинг учун бошқа гапирмасдан ўрнимдан турдим. Бунинг устига совуқ ўтиб кетган эди...

Кеча бошлаган қор ҳалиям тўхтамаган, қайтамга шамол зўрайиб, чопқинга айланганди. Юз метрлар юргандим машинанинг йўлини тулки кесиб ўтди. Совуқнинг ва чопқиннинг зўридан унинг на тулкилигини, на шохоллигини билдим. Бу мавсумда тулкининг мўйнаси ялтиллайди. Аммо унинг кўнғиртоп мўйнаси худди тепкилангандай... хира эди. Шундан билдимки у — ШОҒОЛ! Кундуз куни бу махлуқнинг одамлардан тап тортмасдан Бандихон туманининг марказини оралаб юргани... Негадир йўл бўйи шуни ўйлаб кетдим. Баҳорнинг даракчиси бодом гуллади, аммо унинг ўзидан хабар йўқ. Агар баҳор келганида шоғоллар ҳам қишлоқларни оралаб юрмас эди... кундуз куни.

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Мустақиллик, экология ва халқ саломатлиги» кўрик-танлови

БИРИНЧИ БОСҚИЧ ЯКУНЛАНДИ

ДАВЛАТ телерадио компанияси, «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари, «Экосан» ва «Маҳалла» жамғармалари ўтказаётган «Мустақиллик, экология ва халқ саломатлиги» республика кўрик-танловининг биринчи босқичига якун чиқарилди.

ВИЛОЯТ ишчи гуруҳларининг хўжаликлар, маҳалла ва ҳовлилар ўртасидаги кўрик-танловнинг биринчи босқичи якунлари юзасидан тақдим этган маълумотларини кўриб чиқиб, жюри шундай қарор чиқарди:

қуйидагилар ғолиб деб топилсин:

хўжалик ва корхоналар ўртасида — **Навоий вилоятининг Конимех туманидаги «Шофиркон» давлат наслчилик хўжалиги,**

хўжалик жамоаси фахрий шаҳодатнома ва 3 миллион сўм-купон миқдорида пул билан мукофотлансин;

маҳаллалар ўртасида — **Сирдарё вилояти Гулистон шаҳрининг паррандачилик мажмуи марказий қўрғонидаги Улуғобод маҳалласи,**

маҳалла аҳолиси фахрий шаҳодатнома ва 2 миллион сўм-купон миқдорида пул билан мукофотлансин;

ҳовлилар ўртасида — **Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз шаҳрининг Тарағай Баҳодир маҳалласидаги Сами Фармонов ҳовлиси,**

оила фахрий шаҳодатнома ва 1 миллион сўм-купон миқдорида пул билан мукофотлансин.

Мукофот пуллари «Экосан» жамғармаси ҳисобидан ажратилади.

Экологик вазиятни яхшилаш, аҳоли орасида касалликни камайтириш, авлодлар саломатлиги учун курашда яхши натижаларга эришган бир қатор танлов иштирокчилари жюри томонидан тилга олинди. Улар орасида Андижон вилояти Андижон туманидаги Абдуҳалил Исмоилов номли жамоа хўжалиги, Жиззах шаҳридаги уруш ва меҳнат фахрийлари шифохонаси, Наманган вилояти Поп туманидаги Ш. Мирсултонов номли жамоа хўжалиги, Қувасой шаҳридаги «Кварц» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Хоразм вилояти Урганч шаҳридаги 11-маҳалла, Фарғона вилояти Қўқон шаҳридаги Адҳамхон Ҳамидов ҳовлиси, Бухоро вилояти Ғиждувон шаҳридаги Абдухолиқ Ғиждувоний маҳалласи, Тошкент шаҳри ва пойтахт вилоятининг айрим маҳалла ва ҳовлилари бор.

Кўрик-танловнинг биринчи босқичи якунлари яқинда Ўзбекистонда қабул қилинган тармоқлараро «Экология ва саломатлик» икки йиллик давлат дастури омма онгига тобора чуқур сингиб бораётгани, ҳокимликлар, соғлиқни сақлаш муассасалари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари, саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши, маиший хизмат корхоналари, маданият ва ўқув муассасалари, турар-жойлардаги маҳалла қўмиталари ишининг ажралмас қисмига айланганлигидан далолат беради.

Жюри аъзоларининг фикрича, танлов ғолибларининг табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини ўтказиш, меҳнат жамоалари ва оилаларда санитария ва гигиена қоидаларига, соғлом турмуш тарзига оид халқ анъаналарига риоя қилиш борасида тажрибалари радио ва ойнаи жаҳон орқали, матбуотда кенг тарғибот қилишга арзигуликдир. Наврўз умумхалқ байрами арафасида жумҳурият пойтахтида, вилоятларнинг марказларида кенг жамоатчилик, соғлиқни сақлаш ходимлари, илмий-ижодий ёшлар, санъат арбоблари, тижорат тизимлари вакиллари даврасида кўрик-танлов ғолибларини шарафлаш режалаштирилмоқда.

Ўтказилаётган кўрик-танловнинг биринчи босқичи бир қатор камчиликларни ҳам юзага чиқарди. Бу муҳим тадбир ҳамма ерда ҳам бирдек қўллаб-қувватланмаётганини маълум бўлди. Чунончи, Самарқанд ва Сурхондарё вилоятларидан танлов якунларига оид маълумотлар ҳанузгача келгани йўқ. Ҳолбуки, ушбу вилоятлардаги экологик вазият бу ишга масъул шахслардан одамлар саломатлиги учун зарур бўлган муҳим тадбирни амалга оширишда фаоллик ва жиддий муносабат талаб этади.

Шундай қилиб, дастлабки ғолиблар аниқланди. Балки, жумҳурият вилоятларида ғолиблар қаторида олқишга муносиб ишлаб чиқариш жамоалари, маҳалла ва оилалар бордир. Кўрик-танлов давом этиб, келажакда анъанавий бўлиб қолар экан, демак, унинг кейинги босқичларида иштирокчилар сафи янада кенгаяди ва қизиқарли ўтади.

Раим ФАРҲОДИЙ,
«Мустақиллик, экология ва халқ саломатлиги» кўрик-танлови жюрисининг масъул котиби, «Халқ сўзи» ва «Народное слово»нинг махсус мухбири.

МЕЪЁР БОР ЖОЙДА — БАРАКА БОР

Тежамкорлик — халқимизнинг азалий одатларидан. Бу фазилат бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги даврда бениҳоя қадрлидир.

Динимиз асоси — Қуръони каримда ҳам: «Енглар, ичинглар, аммо исроф қилманглар, чунки Оллоҳ таоло исроф қилувчиларни хуш кўрмайди», деб тежамкорликка даъват этилади. Зеро, исрофгарчилик бор жойдан барака кўтарилади. Афсуски, шўро замонидаги боқимандалик кайфиятининг нуқси халқимиз руҳига ҳам урмай қолмади. Бугун тўй-маъракаларимиздаги ортиқча дахмазаларни кўриб, дилимиз ранжийди. Кўп меҳнат эвазига етиштирилган ҳосилнинг тенг ярми гоҳо далада қолиб кетаётганини ўйлаб, ташвишга тушамиз.

Хуллас, исрофгарчилик чек билмай қолди: баъзан дастурхонга бисёр таом тортиб, ортиб қолганини тўкиб ташлаймиз, гоҳида сочилиб ётган нон увоғига парво ҳам қилмаймиз. Сувни беҳудага оқизиб, чироқни вақт-бевақт ёқиб қўйиб, ҳаддидан ортиқ таом еб, вақтни ғанимат билмаймиз... Боз устига, кўпчилик бундай исрофгарчиликни мусулмончилик тақозоси, деб тушунади. Бу мутлақо нотўғри! Қуръони каримда зикр этилган: «Оллоҳ таолонинг шундай бандалари борки, улар садақа, эҳсон ёҳуд бирор бир инъом қилмоқчи бўлса, ҳаддидан оширмайди, ўта бахиллик ҳам қилмайди, балки ўртача йўл тутиб, мўътадил сарф қилади». Аён бўладики, ҳатто хайру эҳсон қилганда ҳам меъёрни билиш зарур экан. Оллоҳ таоло яна бандаларига хитоб қилиб: «Агар сизга берган неъматларимга шукр этсангиз, мен уларни бундан ҳам зиёда қилавераман, агарда куфурга берилиб, ношукрлик кўрсатсангиз, огоҳ бўлингким, бунга жуда қаттиқ жазоларим ва азобларим бор», — дейди. Демак, Оллоҳ неъматини исроф қилгувчиларни дўст тутмайди.

Бойликда ҳам, фақру фано расмида ҳам, ҳатто ибодатда ҳам ўртача йўл тутиб, тежамли бўлиш Оллоҳга ҳам, бандага ҳам хуш келади.

Ҳадиси шарифда тадбирли бўлиш — тирикчиликнинг ярим илмига тенгдир, дейилади. Чиндан ҳам, тадбиркорлик беҳад улуғ фазилат. Инсон тадбиркорлик билан наинки оиласию қавмқариндошининг, балки мамлакатию жамиятининг ҳам фаровонлигини таъмин этади.

Боя айтганимиздек, бугунги кунда айрим кимсалар кўра-билатуриб, халқ мулкини беҳуда сарф этмоқда. Бу эса дилхираликларга, турли иллатларга сабаб бўлмоқда. Оила ва жамиятга маънан салбий таъсир кўрсатмоқда.

Ҳозир мамлакатимизга ғалла тилло баҳосида олиб келинаётир. Шунга қарамай нон исроф бўлмоқда. Ваҳоланки, «Нонни ҳурмату эъзоз қилинглар», деб буюрганлар пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом.

Пешона тери билан пул топган кишиларга тўй қилиш, маърака ўтказиш осон эмас. Аммо шу замонда ҳам топганиниароғу винога сарф этаётганлар, пул сочиб, обрў оламан деб юрганлар кам эмас. Бу — жаҳолат ва хурофот белгиси. Бу — маданиятсизликдир.

Ана шундай номарғуб ишларни назарда тутиб ҳамда жамоатчилик фикрини эътиборга олиб, республика диний ишлар қўмитаси қуйидагиларни изҳор этмакка жазм қилди:

Тўю маъракалардаги беҳуда дабдабабозликлар ҳар бир оила ва ҳар бир фуқаро ризқига зарар етказади. Бу — ислом таълимотига, жамият қоидаларига ҳам зиддир. Шу боис, маҳаллаларда, меҳнат жамоаларида фаоллар ва масжидларнинг имомлари бу савоб ишларга бош бўлиб, тўй-маъракаларни ихчам ва камхарж ўтказишга кўмаклашсалар, айни муддао бўлур эди. Мазкур масалада матбуот, радио ва ойнаи жаҳонда фикрлар билдириб, омма эътиборини жалб этиш муҳим аҳамият касб этади. Бундай тадбирлар фақат масжид ёхуд тор доиралардагина қолиб кетмасин десак, унга ижод аҳли, зиёлилар ҳам қўшилмоқлари зарур.

Исломга зид баъзи бидъат ва хурофотлар, афсуски, халқ анъаналари ниқоби остида то ҳануз яшаб келмоқда. Диний маърака ва худойиларда кўп харажат эвазига катта дастурхонлар ёзилмоқда. Энди бу иллатлардан тийилиб, хориждаги диндошларимиз тажрибасидан ўргансак чакки бўлмайди. Бугунги кунда кўпгина мамлакатларнинг мусулмонлари никоҳ тўйларига тумонат одамни таклиф қилмайди. Қариндош-уруғ ва яқин дўстларини, қўни-қўшниларни чақириб зиёфат беради, холос. Саудия Арабистони ва Мисрда меҳмон олдига катта дастурхон ёзиш расми йўқ. Улар маросим ва худойиларга кетадиган маблағни хоҳ тўйники, хоҳ азаники бўлсин, етимхона, касалхона ва эҳтиёжманд жамоаларга, муҳтож оилаларга беради. Бу оммавий ахборот воситаларида эълон қилиб борилади. Шу тариқа беҳуда гап-сўз тарқатиб, маломат қилувчи кишиларнинг таъна-товонларидан халос бўлинади. У ерларда бошига жудолик тушган оилаларга масжид ёки бошқа қулай жойда таъзия билдирилади. Уларда 20, 40 ва йил оши деган одатлар йўқ. Миср Республикасида таъзияга келувчиларга бир пиёла чой ёки кофе тутилади, холос. Шариат ҳам шуни талаб қилади. Унга кўра, таъзия учун ҳар доим ҳам марҳумнинг хонадонига бориш шарт эмас. Ишхонада ёки йўлда учрашиб қолинганида, ёки бўлмаса телефон орқали ҳамдардлик билдириш, таскин бериш ҳам мумкин. Шунингдек, марҳумнинг хонадонида ҳар ҳафта худойи ўтказиш ҳам ортиқчадир. Ислом ҳукми бўйича, оила аъзолари ва қавму қариндошлар марҳум руҳига Қуръон тиловат қилиб қўйсалар, кифоядир.

Энди, бизнингча, урф-одатларимизни тартибга солиш ҳақида ҳам ўйлаб кўриш вақти етди. Кўп жойларда келинга қалин тўлаш урфи ҳозиргача мавжуд. Ҳолбуки, ислом буни қатъий қоралайди, одам боласини пулга сотиш деб баҳолайди. Аслида, бу одат XIII асрда мўғуллардан кириб келган. Унинг мусулмончиликка ҳеч қандай алоқаси йўқ. Бу ҳол ёшларнинг вақтида уйланиб, рўзғор тебратишига тўсиқ бўлаётир.

Маърака-маросимларимизни иложи борича камхарж қилиб ўтказишда маҳаллий ҳокимият идоралари, жамоат ташкилотлари ва дин пешволари бақамти иш юритсаларгина кутилган натижага эришилади, деб ўйлаймиз.

Давлатимиз фуқаролар турмуш даражасини яхшилаш учун жуда катта иқтисодий тадбирларни амалга ошираётган бир пайтда, биз ҳам тежамкор бўлсак, исрофгарчиликка йўл қўймасак, фаровон кунларни яқинлаштиришга ҳисса қўшган бўламиз.

Убайдулла УВАТОВ.

республика Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги диний ишлар қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ ЎРМОН ҚЎМИТАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА ФАХРИЙЛАР ТАШКИЛОТЛАРИ УЮШМАСИ КЕНГАШИНИНГ МАМЛАКАТИМИЗ АҲОЛИСИГА

МУРОЖААТИ

Азиз ватандошлар!

Мамлакатимизда кейинги бир-икки йил ичида иқтисодий-сиёсий соҳаларда бир неча ўн йилликларга татигулик ишлар амалга оширилди. Аммо эски тузумдан қолган кўплаб муаммолар иқтисодий мустақиллигимизни мустаҳкамлашга монелик қилмоқда. Ўз ечимини кутаётган ана шундай долзарб муаммолардан бири — мамлакат халқ хўжалигини ва аҳолини ёғоч-тахта билан таъминлаш масаласидир. Ўзбекистоннинг йиллик ёғоч-тахта эҳтиёжи 10 млн. куб метрни ташкил этади. Бунинг деярли ҳаммаси илгари Россиядан ташиб келтирилар эди.

Бироқ, хўжалик ва иқтисодий алоқаларнинг заифлашганлиги, нархларнинг ошиб кетганлиги туфайли шунингдек, бизга боғлиқ бўлмаган бошқа объектив ва субъектив сабабларга кўра мамлакатимизга четдан ёғоч-тахта олиб келиш кескин қисқарди. Кўпгина қурилишлар, мебель саноати ёпилиш арафасида турибди. Ёғочсозлик маҳсулотлари ишлаб чиқариш анча камайди. Хуллас, бу борадаги аҳвол ўта жиддий тус олди.

Масалани ечишнинг тўғри йўлларидан бири — ўз ички имкониятларимиздан, табиий-иқлим шароитимиздан тўғри фойдаланиб, дарахтзорларни кенгайтиришдан, ўрмонлар барпо этишдан иборатдир. Агар, биз бу борадаги ишларни тўғри йўлга қўя билсак, яқин йиллар ичида мавжуд муаммоларни ҳал қилишимиз мумкин.

Шу жиҳатдан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 8 февралда қабул қилинган теракчилик соҳасини, саноатини ривожлантириш ва бошқа тез ўсувчи ёғочбоп дарахтзорларни барпо этиш чора тадбирлари ҳақидаги қарори ҳаммамиз учун муҳим воқеа бўлди. Ушбу қарорнинг келажакда мамлакатимизнинг ёғоч мустақиллигини таъминлаш ва экологик аҳволни яхшилаш учун мустаҳкам замин ҳозирлашига қатъий ишонамиз.

Қарорда кўрсатилганидек, биринчи навбатда ҳар йили 10 минг гектар ерда саноатбоп ёғоч етиштирувчи алоҳида ихтисослашган теракзорлар барпо этиш лозим. Бунга қўшимча равишда йўл ёқалари, ариқ ва зовур бўйларига, умуман айтганда имконият бўлган барча ерларга тез ва тўғри ўсувчи теракларнинг яхши навларидан экишни ташкил қилиш зарур деб ҳисоблаймиз.

Агар биз ҳар йили 10 минг гектардан теракзор барпо этсак, бу ўн йилда юз минг гектарга етади. Ўнинчи йилда эса, биринчи ўн минг гектар теракзор қурилишга ишлатишга ярайди. Бу иш босқичма-босқич олиб борилса ва ҳар йили ўртача бир гектар ердан беш юз куб метр атрофида ёғоч олинса, жами ҳар йили ўн минг гектар ерда беш млн. куб метр ёғоч тайёрлаш мумкин. Бу ҳозирги нархларда икки ярим трлн. сўмга етар. Агар бу ёғоч саноатида қайта ишланса яна беш-олти баробар ортиқ даромад олинади.

Натижада, қоғоз, мебель, гугурт ишлаб чиқариш саноатидаги хом ашё етишмовчилигига барҳам берилади ва минглаб хил халқ эҳтиёжи товарлари ишлаб чиқаришга имконият яратилади.

Масаланинг иккинчи бир муҳим томони шундаки, мамлакатимизда аҳоли жон бошига 0,05 гектар ўрмон тўғри келади, ваҳоланки, экологик мувозанатни сақлаб туриш учун камида ҳар бир киши ҳисобига 0,30—0,40 гектар ўрмон, мевали боғлар тўғри келиши керак. Чунки атроф-муҳитдаги заҳарли микробларни, чанг-тўзонларни дарахтзорлардан бошқа ҳеч нарса йўқотолмайди, заҳарли карбонад ангидридни ютиб, соф кислород чиқара олмайди.

Шу жиҳатдан ҳам бу қарорни бажариш жуда муҳим ва зарурдир.

Азиз ватандошлар!

Қадимда ҳам ота-боболаримиз бошқа ёқлардан ёғоч-тахта ташиб келтирмаганлар, ҳаммаси ўз тупроғимизда етиштирилган. Терак, қора тол, тут, шум тол, ёнғоқ, қайрағоч, қарағайлардан фойдаланилган. Чунки, бу дарахтларнинг ёғочи четдан келтирилаётган ёғочларнинг чидамлилиги, ташқи чиройлигидан асло қолишмайди.

Иккинчидан, бундай дарахтлар бизнинг иқлим шароитимизда тез етилади. Россия ўрмонларида ўсадиган дарахтлар 50-60 йилда вояга етса, бизда ўсадиган тераклар 8-10 йилда, тут, ёнғоқ, Сурхон воҳасида ўсадиган элдор қарағайи 15-20 йилда етилади.

Азиз ватандошлар!

Юртимизда шундай битмас-туганмас бойликни яратиш имкони мавжуд экан, вақтни асло бой бермай дарахтзорлар барпо этишга киришайлик, умид билан экилган ҳар бир ниҳолни авайлаб парваришлаш чораларини кўрайлик.

Донишмандлар, «Агар ёруғ дунёда ўзингдан яхши ном қолдирай десанг, кўчат эк!» деб бежиз айтишмаган. Инсофли ва диёнатли одам бир дарахтни кесишидан олдин ўнта кўчат экади, дейди доно халқимиз.

Мамлакатимизнинг ҳар бир фуқароси келажак авлодимиз учун битмас-туганмас бойлик манбаини яратишдек бу хайрли ишдан четда қолмаслиги зарур.

Мустақил давлатимиз сарҳадларини яшилликка буркаш, унинг ҳар бир қарич тупроғини ўрмон ва боғ-роғларга айлантиришга ҳисса қўшиш — қалбида шу заминга фарзандлик туйғуси бўлган ҳар бир кишининг виждон ишига, юрак амрига айланади, деб умид қиламиз.

ДАВЛАТ ЎРМОН ҚЎМИТАСИ.
ФАХРИЙЛАР КЕНГАШИ.

• *Газетхон билан мулоқот*

Қалб уйғоқлиги

Газетамизнинг шу йил 6 январь сонида эълон қилинган «Қўшхотинлик балоси» сарлавҳали мақолага ўз муносабатини билдирган Бухоро вилояти Олот тумани марказий шифохонасининг ходимлари НАВРЎЗОВА, САИДОВА ва бошқалар ғайриинсоний ҳатти-ҳаракат қурбони бўлган норасида гўдак тақдирига жиддий ачинадилар, фожеа сабабчиси Гулнорага берилган қамоқ жазосини кам, деб топадилар. Уларнинг фикрича, оналик шаънига иснод келтирган аёл ўлимга лойиқдир.

Безовта қалб ифодаси сифатида ёзилган бундай мактублар таҳририятимизга келиб турибди. Улар билан танишиб, аввало, ёмонликка нисбатан қалбда жўш урган нафрат туйғуси эзгуликка бўлган ташналикдан, деб фикр қилинса, иккинчидан, янгича тафаккур билан оламга боқаётган ҳамюртларимизнинг ҳушёрлиги, инсон тақдирига лоқайд эмасликлари кишини мамнун қилади. Қаердаки салбий ҳодисаларга нисбатан кураш кучли бўлса, ўша ерда поклик тезроқ тантана қилиши аён. Шу жиҳатдан муштарийларимизнинг қалб уйғоқлигини табриклаш лозим.

Худди шу мақолага муносабат билдирган Термиз шаҳрида истиқомат қилувчи уруш фахрийси Зулфиқор ДАВХОНОВ эса ҳар қандай кишини бепарво қолдирмайдиган ўша машъум воқеа тафсилоти тўлароқ ёритилмаганидан таассуф билдиради. Ҳатто, отахон оила жиловини қўлдан чиқариб юборган эр кимлиги-ю, Гулноранинг қандай қилиб бу хонадонга келиб қолгани, судда ноқобил отага ҳам жазо тайинлаш лозимлиги каби жиҳатларга ҳам эътибор беради. Албатта, мазкур жиноий ишни кўриб чиққан туман халқ суди бизнинг инсонпарварлик қарашларимиздан, фожеани оғир руҳий тазйиқ остида содир бўлгани-ю, жазонинг адолатли вазифасигача эътибор берганларини таъкидлаш лозим. Шунингдек, турмушда рўй бераётган барча ҳаяжонли воқеаларни тўла тавсифлаш ҳам умумий мақсадга хизмат қилавермайди. Муддао эса баъзи қора доғларни кўрсатиш орқали одамларда эзгуликка ошнолик, меҳрибонлик, шафқат каби умуминсоний фазилатларни кучайтиришдир.

Хуллас, газетхонларнинг бетараф қолмай, бизнинг умумий мақсадларимизга ҳамфикр бўлаётганлари қувончлидир. Саҳифамизда яна янги, янги мавзулар билан учрашувга таклиф этамиз.

Ҳ. САТТОРИЙ.

Сиз ўзингизни қизиқтирган масала бўйича ҳуқуқий маслаҳат олмоқчи бўлсангиз, у ҳолда Шайхонтоҳур туман ҳуқуқий маслаҳатхонасига марҳамат қилинг. Бу ерда ишлаётган малакали ҳуқуқшунослар бир зумда ишингизни битириб беришади.

СУРАТДА: ҳуқуқий маслаҳатхона бошлиғи, адвокат Бахшилла Наврўзов (чапдан ўнгга) адвокатлар Дилбар Ҳасанова ва Ҳошимжон Маҳкамов билан.

Ш. ИБРАГИМОВ олган суратлар.

• *Милиция ҳаётидан*

ХАЛҚ БИЛАН БАМАСЛАҲАТ

Оҳангарон туманида оғир жиноий ҳаракатлар ўтган йили бир ярим баравар камайди. Шунингдек, давлат ва фуқароларнинг мулкини ўғирлаш, тан жароҳати етказиш каби ҳолатларни содир этиш ҳам 60 фоизга қисқарди. Туман ички ишлар бошқармасида тартиб-интизом кучайтирилгач, ана шундай ўзгаришлар кўзга ташлана бошлади.

Осойишталик посбонлари қишлоқларга тез-тез чиқиб, халқ йиғинларида, меҳнат жамоаларининг тадбирларида иштирок этишмоқда. Тўю маракаларда қатнашишяпти. Шундай имкониятдан ўринли фойдаланган ҳолда улар жиноятчиликка қарши кураш ва унда аҳолининг иштироки ҳақида кенг тушунтириш ишларини олиб боришмоқда. Бошқача айтганда, оҳангаронликларнинг кўпчилиги ички ишлар идоралари вакилларининг яқин ёрдамчиларига айланиб бораяпти.

Бошқарма тумандаги «Оҳангарон», «Ангрен», «Ўзбекистон», «Ғаллақудуқ», Алишер Навоий номли жамоа хўжаликларида қишлоқ фуқаролари йиғини раҳбарлари билан бамаслаҳат иш олиб боришаяпти. Ана шундай яқин ҳамкорлик эвазига бу хўжаликларда ҳозир милицияга ёрдам берувчи жамоатчилик гуруҳлари ташкил этилган. Унда 240 дан зиёд кўмакчи қизғин фаолият кўрсатмоқда. Бундан ташқари қатор қишлоқларда милиция бўлинмалари иш олиб бораяпти. Уларга ўз навбатида маҳаллий вакиллар, жамоат ташкилотлари раҳбарлари амалий ёрдам кўрсатишмоқда. Зарур пайтда бўлинмалар учун ёрдамчи транспортлар ажратилмоқда.

Уларнинг кўмаги билан рухсатсиз сақланаётган 28 та ўқотар қурол эгаларидан тортиб олинди. Бу борадаги тартиб-интизомни бузган тўрт фуқаронинг иши судга оширилди. Қонунга зид олиб-сотарлик билан мунтазам шуғулланиб келаётган 45 фуқарога охирги марта огоҳлантириш берилди. Бесабаб ишламай юрган 53 фуқаро эса милициянинг амалий ёрдами билан ишга жойлаштирилди.

«Одамлар айни пайтда милиционерларга чўчиб қарашмайди, аксинча уларни ўзларининг яқин ёрдамчилари, ҳалоскорлари, адолат ва ҳақиқат посбонлари деб билишади», — дейди туман ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Э. Эркаев.

Мўмин ҚАЮМ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

• *Салом-алик*

ЯНГИЛАНГАН МЕҲНАТ ҚОНУНИ—ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР МАНБАИ

«Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат қонунлари кодексига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун 1993 йил 3 декабрдан эътиборан кучга киритилиб, ҳаётга татбиқ қилина бошлаганди. Таҳририятга келаётган хатларнинг аксарияти ушбу қонунга бўлган қизиқишнинг нақадар катталигидан далолат беради. Шу мақсадга хизмат қилиш учун ҳуқуқшунос Абдужалил ҲАСАНОВнинг шарҳлари билан танишиб борасиз.

2 кун ишга чиқмаганлигим учун мени прогул қилгансан, деб ишдан бўшатиб юборишди. Бир қанча вақт бетоб бўлиб қолдим. Ҳеч қаерга мурожаат қила олмадим, 8 ой ўтди. Судга борсам бўладими?

С. НАБИЕВ.
Тошкент шаҳри.

Меҳнат низосини ҳал қилиб беришни сўраб туман (шаҳар) судига мурожаат этиш муддатлари янги қоидада аниқ белгилаб берилган.

Ходим ўз меҳнат ҳуқуқлари бузилганлигини билган ёки билиши лозим бўлган кундан эътиборан 3 ой ичида, ишдан бўшатилганлик тўғрисидаги низолар бўйича эса ишдан бўшатилганлик тўғрисидаги буйруқнинг кўчирма нусхаси олинган ёки меҳнат дафтарчаси олинган кундан бир ойлик муддат ичида судга ариза топшириши лозим.

Ходим томонидан корхонага (ташкилот, муассаса) етказилган моддий зарарни ундириш масаласи бўйича судга мурожаат қилиши учун ходим зарар етказилганлиги маълум бўлган кундан эътиборан бир йил муддат белгиланади. Борди-ю, ўтказилган муддат узрли (касаллик, таътилда бўлиш ва ҳ. к.) бўлса, суд бундай муддатни тиклаши мумкин.

* * *

Мен ногирон болани тарбиялаяпман. Кичик корхонада ишлайман. Бизга ўхшаш аёлларга қўшимча дам олиш кунлари бериладими? Дам олиш кунлари ишлаганда қандай ҳақ тўланади?

А. ҚОСИМОВА.
Тўйтепа шаҳри.

Янги Қонун кучга кирганидан эътиборан ногирон болани тарбиялаётганингиз учун сизга ёки турмуш ўртоғингизга фарзандингиз 16 ёшга тўлгунига қадар суғурта маблағи ҳисобидан қўшимча ҳақ тўланади. Ҳар ойда бир дам олиш куни берилади. Бундай имтиёздан ногирон боланинг восий, ҳомийлари ҳам фойдаланадилар.

Дам олиш куни икки ҳисса ҳақ тўланади. Ходимнинг илтимосига кўра, иш вақтидан ортиқ ишлаганлиги учун ортиқча иш соатларига тенг келадиган вақтга таътил берилиши мумкин. Бундай ҳолда ортиқча ишлаган вақт учун ҳақ бир ҳисса миқдорида тўланади.

* * *

Менинг 9 яшар болам бор. Хизмат юзасидан бошқа шаҳарга сафарга боришим керак. Маъмурият менинг розилигим шарт эмас, деган фикр билан иш тутаяпти. Гоҳида ишга тунги сменаларда ҳам қолишга тўғри келаяпти. Маъмуриятнинг тутган йўли тўғрими?

К. СОБИРОВА.
Тошкент шаҳри.

Илгари амал қилаётган қоидага кўра, икки ёшдан 8 ёшгача боласи бўлган аёллар ўзларининг розилигисиз иш вақтидан ташқари ишларга жалб қилиниши ёки сафарга юборилиши мумкин эмас эди. Ҳозир бундай тартиб бироз ўзгартирилган, яъни аёлнинг 3 ёшдан 14 ёшгача (16 ёшгача ногирон) боласи бўлса, унинг розилигини олмай, иш вақтидан ташқари ишга жалб қилинмайди, сафарга юборилмайди.

* * *

Мени яқинда ишдан бўшатишди. Шикоят қилиш учун касаба уюшмаси қўмитасига мурожаат қилсам, судга боринг, дейишди. Судга борсам, суд харажатлари ҳозир кўпайган, дейишди. Бу ҳақда қоидада нима дейилган?

Х. ТОЛИПОВ.
Андижон шаҳри.

Ходим билан корхона, муассаса, ташкилот маъмурияти ўртасида меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатларни, жамоа шартномаси ва меҳнат тўғрисидаги бошқа битимларни, шунингдек, меҳнат шартномасининг (контрактнинг) шартларини қўллаш масалаларига доир меҳнат низолари меҳнат низолари комиссиялари, туман (шаҳар) судлари томонидан кўриб чиқилади (давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари сайлаб қўядиган, тасдиқлайдиган ёки тайинлайдиган раҳбар ходимлар бундан истисно).

Ходимлар меҳнатига алоқадор ҳуқуқий муносабатлардан келиб чиқадиган талаблар бўйича туман (шаҳар) судига мурожаат қилинганида давлат фойдасига суд харажатлари тўлашдан озод этиладилар. Демак, сиз ҳам шундай тартибдан фойдаланасиз.

* * *

Корхонамиздаги моддий жавобгар шахс зиммасидаги мулкларни қайта рўйхатдан ўтказилганида бироз камомад борлиги аниқланди. Айтинг-чи, мулкларни эски нархда белгилаш керакми ёки янги нархдами?

Ш. ОБИЛОВ.
Шаҳрисабз шаҳри.

Моддий қимматликлар талон-тарож қилинган, кам чиққан, қасддан йўқ қилиб юборилган ёки қасддан бузилганида етказилган зарар қиймати ваколатли органлар томонидан ишни қараб чиқилган куни мазкур жойда амалда бўлган нарх-навога қараб белгиланади.

Бундай тартиб ЎзМКК-си 146-модданинг II қисмида акс эттирилган.

* * *

Мен ўриндошлик тариқасида асосий иш жойимдан ташқари бошқа корхонада ҳам ишлайман. Иш ҳақим 0,5 ставка қилиб белгиланган, бироқ бажарган ишим берган ҳақдан кўпроқ ҳисобланади. Менга кўпроқ ҳақ тўлашлари мумкинми?

С. ВОҲИДОВ.
Термиз шаҳри.

Ҳа, мумкин. Ўзбекистон Меҳнат қонунлари кодекси 115-модда билан тўлдирилган. Унга кўра ходим ўзининг асосий ишини бажаришдан ташқари бундай ишидан бўш вақтида меҳнат шартномаси (контракт) тузиш йўли билан бошқа ҳақ тўланадиган ишни ҳам бажарса, иш ҳақи амалда бажарган иши учун тўланади.

ҚИЛМИШ-ҚИДИРМИШ

ҲАМТОВОҚЛАРНИНГ ОШИ ПИШМАДИ

Ҳеч қаерда ишламай кун кўришга ўрганган Фарғона туманида яшовчи Мирожиддин Мирзаевга ўзига ўхшаган ҳамтовоқларни топиш қийин бўлмади. Олтиариқ туман марказий шифохонасининг ҳайдовчиси Толибжон Қорабоев, Отақулов номли жамоа хўжалигининг механиги Азимжон Мирзаев, Файзиободда тракторчи бўлиб ишловчи Аминжон Турдибоевлар бир зумда «дўстлашиб» қолишди. Тўртовлон бирлашиб, янги жиноятга қўл уришди. Улар Фарғона нон комбинатига қарашли ёрдамчи хўжаликдан тўрт бош қорамолни гумдон қилишди. Бироқ, ҳаром гўшт текинхўрларга ош бўлмади. Фарғона туман суди бу иш юзасидан ҳукм чиқарди: М. Мирзаев, А. Турдибоев, Т. Қорабоевлар олти йил, А. Мирзаев эса етти йил озодликдан маҳрум этилди. Уларнинг мол-мулки ва енгил машинаси давлат фойдасига мусодара қилинди.

А. РУСТАМОВ,

ҚОНУН ҲАММА УЧУН БАРОБАР!

АДОЛАТ

ҲАР ИШНИНГ МУНОСИБ БАҲОСИ БОР,
НОҲАҚЛИКНИНГ МУҚАРРАР ЖАЗОСИ БОР!

Мамлакатимиз пойтахтидаги «Наврўз» никоҳ уйида маросимларни миллий урф-одатларимизга монанд, тантанали руҳда ўтказишга алоҳида эътибор берилмоқда. Катта орзу ва умидлар билан оила қураётган ёшларнинг кўпчилиги ўз ҳаётидаги унутилмас онларни шу ерда нишонлашяпти.

СУРАТДА: никоҳ уйи директори Бўстон Шерматова (чапдан иккинчи) ўз ходимлари билан.

ЎҒРИЛАР ТОПИЛИШИ МУМКИН...

Ўғриларда ҳам инсоф қолмабди. Яқинда Сариосиё туманлараро улгуржи савдо омборининг газмоллар ва пойафзаллар бўлимига ўғирликка тушишди. Бу омборлар қоровулхонанинг шундоқ рўпарасида. Қоровулнинг милтиғи ўқлоғлиқ бўлмаганда ҳам кесак отиши мумкин эди. Ўғриларнинг неча киши эканлигини гумдон қилинган молларнинг миқдорига қараб фақат тахмин қилиш мумкин. Аммо ҳозирча бу миқдор мухбирлардан сир тутилмоқда. Фақат бир нарса аниқ: темир йўл бўлишига қарамасдан ўғрилар бу омборларга пиёда келишган. Чунки ўша кеча қоровул тепловознинг ҳам, машинанинг ҳам овозини эшитмаган.

Содир бўлган воқеа хусусида база директори Хурсан Қораев билан суҳбатлашдик.

— Бировдан гумонингиз борми?

— Тепамда худо турипти, ҳеч кимдан гумонимиз йўқ.

— Бўлмаса Никулин билан Вицин ўғирликка тушишибди-да?

— Мелиса излаяпти, топади.

— Кўп нарса йўқолганми?
— Ҳозирча номаълум. Қанча йўқолганлиги ҳисобкитобдан кейин маълум бўлади.

— Ишқилиб, ўғрилар топилсин-да.

— Бизам шундай деб турипмиз.

Директорнинг хотиржамлигидан, ҳатто, бир қадар хурсандлигидан негадир биз ҳам ўғриларнинг топилишига жуда қаттиқ ишондик. Чунки ўғрилар ҳам Қораев билан бизга ўхшаган одамлар — ўзга сайёралардан келишмаган. Шундай бўлгандан сўнг... қаёққа борар эди.

Р. ТОЖИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Ҳукмингизга ҳавола*

СОЛИҚ—ҲАМИЯТ, ЖАРИМА—ЖАЗО

СИРДАРЁ ВИЛОЯТ Давлат солиқ бошқармаси ходимлари ўтган йили 1732 та ташкилот, хўжалик ва корхоналарда текшириш ўтказиб, шундан 1309 тасида солиқ тўлашда қонунбузарликлар содир этилганини аниқладилар.

Кўриниб турибдики, солиқ ҳисобига «тадбиркорлик» қилишга уринганлар кўп. Улардан давлатга тўланмаган 881,4 миллион сўм ундирилди, албатта. Аммо халқ ризқ-насибасини қиймоқчи бўлиб, устига-устак ўз жамоаси манфаатларига зарар келтирган раҳбарлар ва ҳисобчиларнинг ғирромликларини қандай баҳолаш мумкин? Бу ташкилот ва корхоналарга 669 миллион сўм жарима солинди. Айни чоғда қонунбузар раҳбарлар ҳам жаримадан «бенасиб» қолишмади. Ғирромликка бошчилик қилган 850 нафар раҳбар шахс 27 миллион сўмдан зиёд товон тўлашга мажбур бўлишди. Қолаверса, 13 та текшириш натижаси жиноий иш қўзғаш учун ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига ўтказилди.

Хусусий корхона ва дўконларнинг эгалари, тадбиркор ва ишбилармонлар орасида ҳам солиқларни бекаму-кўст тўлаш ўрнига қонунбузарлик кўчасига кирганлар анча эканлиги маълум бўлди. Жумладан, 1300 та ана шундай нуқталардан 800 тасида солиқлар тўлиқ тўланмаган. Оқибатда 724 нафар тадбиркор моддий жавобгарликка тортилди.

Хўш, солиқларни вақтида ва тўлиқ тўламасликнинг замирида қандай мақсад бор? Бу саволнинг жавоби — корхона ёки ташкилот ҳисобчилари даромадни яшириш, нотўғри ҳисобот юритиш орқали солиқлар миқдорини камайтириб, шу билан жамоага фойда келтирмоқчи бўладилар. Аслида эса бу «тежамкорликлари» билан улар корхонани емаган сомсага пул тўлашга мажбур қиладилар. Масалан, Гулистон нон ва дон маҳсулотлари заводида солиқлар ҳисоботи нотўғри юритилганлиги оқибатида жамоа чўнтагига мукофот тариқасида тушиши мумкин бўлган миллионлар жарима тарзида давлат ҳисобига ўтказилди. Гап шундаки, солиқчилар завод ҳисобчиларининг чўтидан «ўтмай қолган» 19 миллион 525 минг сўм солиққа нисбатан 10 миллион сўмдан зиёд жарима белгилашди. Ахир бу 10 миллион завод жамоасининг насибаси эди-ку! Қолаверса, бу маблағдан ишлаб чиқариш қувватларини ошириш ёки бошқа мақсадлар учун фойдаланиш ҳам мумкин бўлarди. Қисқаси, ҳисобчилар «қош қўяман деб кўз чиқаришди». Уларнинг бу хатоси корхона учун қимматга тушди.

Афсуски, солиқ тўлашдаги ғирромликлари туфайли жамоалари ризқини қияётган раҳбарлар ва ҳисобчилар сони бу билан чекланмайди. Масалан, вилоят нефть маҳсулотлари омборига ўтган йили 20,1 миллион сўм солиқ тўланмаганлиги учун 15,7 миллион сўм жарима белгиланган. Шунингдек, Гулистон тажриба-таъмир-механика, пахта тозалаш заводлари, «Сирдарёшартнома» савдо бирлашмаси, Оқолтин туманидаги А. Тоиров номли ширкатлар уюшмаси ва бошқа ўнлаб корхона ҳамда хўжаликларда катта миқдордаги солиқ тушумлари яширилган ва бунинг «эвазига» улар катта товонлар билан «сийланган».

— Солиқларни давлат хазинасига ўз вақтида ва тўғри тўлаб бориш ҳар бир раҳбарнинг, фуқаронинг бурчига айланмоғи лозим,— дейди вилоят давлат солиқ бошқармасининг бошлиғи Орзиқул Мўминов. — Маълумки, Шарқ мамлакатларида закот бериш азалдан ҳар бир фуқарога ҳам қарз, ҳам фарз бўлган. Афсуски, кўпгина раҳбарлар, ҳисобчилар ва ишбилармонлар давлат солиқ қонунига ва қолаверса, ана шу миллий қадриятларимизга зид иш тутишмоқда. Солиқ замирида давлат ва халқ манфаати ётганлигини унутиб қўйишмоқда.

Сир эмас, солиқ сиёсати мустақил мамлакатимизни равнақ топтиришнинг устувор дастурларидан бирига айланмоқда. Бу эса ўз навбатида Ватан ва халқимиз манфаатларига хизмат қилишини унутмаслик лозим.

А. ШЕРНАЗАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Мардлик-мангулик*

ЙИГИТЛАРНИНГ САРДОРИ ЭДИ

У ўзининг камтаринлиги, хушфеъллиги, очиқ кўнгиллиги билан ҳамкасблари ўртасида чинакам ҳурмат қозонганди.

...Ҳикматилла асли қўшработлик эди. У сервиқор Оқтов бағридаги сўлим Тоз қишлоғида туғилиб вояга етди. Ўрта мактабни тамомлаб, ҳарбий хизматга чақирилди. Аскарликдан қайтгач, Самарқанд дорилфунунининг тарих факультетига (сиртдан) ўқишга кирди.

Халқ осойишталиги посбонлари сафида бўлишдек, эзгу ният билан Каттақўрғон тумани ички ишлар бўлимига оддий милиционер сифатида хизматга келди.

«Ҳикматилланинг самимийлиги ва қалби тозалигига дастлабки кунларданоқ қойил қолганман», — дейди милиция катта лейтенанти У. Абдураҳмонов. — «Унга қандай топшириқ берилмасин, виждонан бажармагунча кўнгли тинчимасди. Уни Оқтош шаҳри ва туманимиздаги ёшларнинг кўпчилиги танишарди. Тез-тез мактабларда, билим юртларида бўлиб, ўсмирлар билан суҳбатлар ўтказиб турарди. Мен қарийб йигирма йил ички ишлар бўлимида хизмат қилаяпман. Ана шу хизматим давомида Ҳикматилладек тили билан дили бир, берилган топшириққа ўта масъулият билан ёндашадиган йигитни камдан-кам учратганман».

Туман ички ишлар бўлими маъмурияти хизмат вазифасини ўтаётганида фожиали ҳалок бўлган Ҳикматилла Занжировнинг номини абадийлаштиришни сўраб Оқтош шаҳар ҳокимлигига мурожаат қилган эди. Аммо бу таклифга ҳанузгача муносабат билдирилгани йўқ... Халқ хизматига жонини тиккан инсонларнинг номини шарафлаб, руҳини шод этиш биз тирикларнинг муқаддас бурчимиз эмасми?

Р. ХУДОЙҚУЛОВ,
Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

БЕШ ОЙДИРКИ СУД ҚАРОРИ ИЖРО ЭТИЛМАЯПТИ

Мен қарийб ўттиз тўрт йилдан буён Тойлоқ туманидаги «Боғизоғон» давлат хўжалигида турли лавозимларда меҳнат қилдим. Сўнгги ўн йил давомида хўжалик бош агрономи бўлиб ишлаётган эдим. Э йўқ, бе йўқ 1992 йилнинг сентябрида туман агрокомбинати раиси ҳоким билан келишиб, мени ишдан олиб ташлади.

Шундан сўнг юқори ташкилотларга менинг югур-югурим бошланди. Вилоят ва республика касаба уюшмалари қўмиталарига қилган мурожаатимдан сўнг, улар мени ноҳақ ишдан олинганимни исботлаб, ишга тиклаш ҳақида кўрсатма берди. Бироқ, туман агрокомбинати буни тан олмади. Касаба уюшмаси қўмитаси билан биргаликда судга мурожаат қилдик. Туман суди мени ишга тиклаш ҳақида қарор чиқариб берганига қарамай, бешинчи ойдирки, қарор ижро этилмаяпти. Мен бу ҳақда вилоят суди ва адлия бошқармасига ёзма мурожаат қилдим. Фойдаси бўлмаяпти.

Толибжон ҚОДИРОВ,
Самарқанд вилояти.

ЖИНОЯТ ВА ЖАЗО

«ТИЛЛО» ЗИРАКЛИ КАМПИР

Қўшни Ўш вилоятидан Фарғонага келган кампир шаҳарнинг деҳқон бозорида бамайлихотир ул-бул харж қилиб айланиб юрганди. Тўсатдан бир киши ёнида пайдо бўлди-ю, уни қўрқитиб, зираги ва 500 сомини тортиб олиб кетди.

Меҳмон кампир зирагининг тилло эмаслигини, унинг атиги сариқ металлдангина ясалганлигини ўғриларга айтишга ҳам улгурмади. Дарду-ҳасратини ички ишлар ходимларига тўкиб-солди. Момони бу қадар ранжитиб қўйган жиноятчини топишга дарҳол киришилди. Тезкор қидирув ва қатъий саъй-ҳаракатлар туфайли зўравон ушланди. У босар-тусарини анча билиб олган, ёши 50 га етган шу шаҳарда яшовчи Р. Носиров экан.

Ш. РУЗИЕВ.

ЗУЛФИЯ,
Ўзбекистон халқ шоираси.

Иқрорга вақт етди

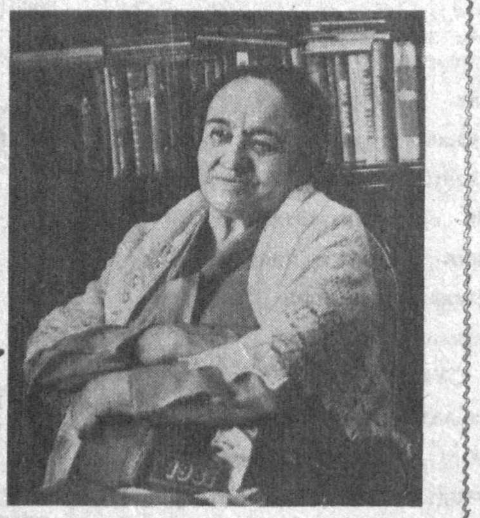

Ижод денгизимнинг масъуд
жўшқинин
Қўмсаб, дил бисотин очаётирман.
Олдда бекатларнинг туйиб,
йўқлигин,
Нотугал машқларим сочаётирман.
Ўйласам, ҳаётга ўзни бағишлаб,
Бурчлар савалабди мисоли жала.
Маҳрам қаламимни тишимда тишлаб,
Яшабман ишларим гоҳ бут,
гоҳ чала!
Гоҳи хит қаламни бўлмай ўткирлаб
Столимда қоғоз ётар заъфарон...
Шу туйғу савалаб, кўксимни тирнаб,
Гоҳи шом, гоҳ саҳар ўйларим
гирён.
Ҳордиқ билмас толган дилни
парчалаб
Ҳислар мендан кутар оташдай
сўзлар.
Қалбимнинг тубида қолдими яхлаб,
Мен кўр бахш этмаган номсиз
юлдузлар...
Қанча таваллолар қилмай тақдирдан,
Сочилган умримдан бермас бир
йилин.
Лек афсус, надомат аччиқ заҳридан
Кашф этиб бўлмайди рўшнолик
илмин.
Силқиб-силқиб қанча сув бермасин
ер,
Қудуқ ҳеч жаҳонда тўлиб-тошарми?,
Қалбим,
тафаккурим синчковлаб ҳазир—
Қаламимни қайноқ қўлим тутарми?
Мулки лак-лак дилни этмакман аён,
Биласиз, яшадим риёдан олис,
Шеърият кечирсин,
кечирсин шеърхон,
Замона зуғмидан бўлмадим холис.
Гоҳ товшим етмаса саноманг сукут,
Шояд тарк этмаса дийдаларни нур.
Шеърият санъати бўлмайди унут,
Божлиман элиму, юртга бир умр.
Завқим, ҳайда мендан узлатни
йироқ,
Емирилди гумроҳлик йиллар мақоли.
Очунда,
ҳар дилда парпирар чироқ
Истиқлол нуридан ҳаёт сафоли...
Ажинлар из солган кенг пешонамни
Истиқлол ҳаётбахш қўли силасин,
Қатағон йиллари ютган жигарлар—
Доғини тортмоққа тоқат тиласин.
Йиллар,
нодир онлар,
севги ҳижроним,
Дилимни замзамлаб кетмаган учиб...
Бор бўлса бешиги,
ўн мухлис шеърхоним,
Ёзмоқ — бахт қаламим учини
ўпиб...

1994 йил. Тошкент.
Тошкент.

КЎЗИ ОЖИЗЛАР ТУРНИРИ

ЎЗБЕКИСТОН кўзи ожизлар жамияти тизимига қарашли Бухоро ўқув-ишлаб чиқариш корхонасида шоҳмот ва рус шашкаси бўйича кўзи ожизлар ўртасида биринчилик бўлиб ўтди. Мусобақаларда 28 нафар спортчи қатнашди. Шоҳмот бўйича Насриддин Жўраев 1994 йилнинг чемпиони бўлди. Рус шашкаси бўйича Абдуғаффор Адизов ғолиб чиқди.

Мусобақа ғолиблари корхона маъмуриятининг пул мукофотлари билан тақдирландилар.

Ҳафиза ҒАФФОРОВА.

МАҲОРАТ КЎРИГИ

Қўқон пайпоқ ишлаб чиқариш бирлашмасида «Ўз касбининг устаси» мавзуида кўрик-танлов ўтказилди. У ишчи ёшлар меҳнат унумдорлиги ҳамда самарадорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш борасидаги малака ва маҳоратини намойиш этди.

Кўрикда Азиза Эрматова, Соҳиба Отахонова ва Муслима Султонова ғолиб деб топилди.

Р. КАМОЛОВ.

• Спорт, спорт, спорт

«НУРАФШОН»— МАВСУМ АРАФАСИДА

Ўзбекистоннинг барча футбол жамоалари бу йилги мавсумга пухта ҳозирлик кўришаётир. Жумладан «Нурафшон»нинг ҳам тайёргарликни бошлаб юборганига анча бўлди. Улар яқинда Когоннинг «Локомотив» жамоаси билан ўртоқлик учрашуви ўтказиб, 8:2 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Биз учрашувдан сўнг жамоа бош тренери, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган мураббий Александр ИВАНКОВ билан суҳбатлашдик.

— **Ўтган йилги мавсум мураббий сифатида сизни қониқтирдими?**

— Биринчи даврада ўйинимиз қовушмади. Кейинги босқич ҳақида бундай дейишимга асос йўқ. Чунки, жамоа ўз ўйинини топиб олди. Албатта, бу вақтда фурсат ўтиб, «поезд кетиб бўлган» эди. Демоқчиманки, биринчи даврада йўқотган очколар «Нурафшон»ни чемпионат якунида бешинчи поғонага тушириб қўйди. Умуман жамоамиз чемпионатни ёмон ўтказмади.

— **«Нурафшон» бу йилги мавсум арафасида Эронда ўртоқлик учрашувлари ўтказди...**

— Биз у ерда ёмон ўйнамадик. Дўстлар диёрида тўртта ўйин ўтказиб, учтасида ғалабага эришдик, бир ўйин эса дуранг бўлди. Эронликлар биздан бундай кучли ўйин кутишмаган бўлса керак. Шунданми, газеталар биз ҳақимизда жуда кўп ёзишди. Ўйингоҳлар эса ишқибозлар билан гавжум бўлди. Айрим ўйинчиларимиз эронлик футбол мутахассисларининг назарига тушишга ҳам улгуришди. Хориж сафари жамоамизнинг жаҳон футболи сари дастлабки қадами бўлди, десам хато қилмайман.

— **Кўпчилик футбол ишқибозларини кимлар жамоадан кетгани ва кимлар клубга таклиф этилгани қизиқтираяпти.**

— Жамоадан ҳозирча ҳеч ким кетмади. Усмон Тошев ва Садриддин Эшмирзаев хориждан яна «Нурафшон»га қайтишди. «Сўғдиёна»да ўйнаган Сергей Кавшов, Сахалиннинг «Сахалин» жамоасида тўп сурган Давлат Абдурахмонов ҳозир жамоамиз таркибида машқ қилишмоқда. Ўтган мавсумда Чимкентнинг «Жигер» жамоасида ўйнаган Владимир Бунтов билан музокаралар олиб бораяпмиз. Бундан ташқари бир нечта маҳаллий ёшларни ҳам синаб кўраяпмиз. Улар орасидан менга Акмал Чориев маъқул келди. Агар у ўз устида яхши ишласа, келажакда зўр футболчи бўлиши мумкин. Яна бир қанча ўйинчиларни кўз остимизга олиб қўйганмиз. Ҳозирча пишмаган нарсалар ҳақида гапириш қийин.

— **Александр Дмитриевич, тажрибали ҳимоячи Мустафо Билолов жамоага қайтибди, деган гап-сўзларга нима дейсиз?**

— Мухлисларга ҳам қойилман, ҳамма нарсани билишади. Тўғри, Мустафо ҳозир Тошкентда. Унинг жамоага қайтиш қайтмаслиги ўтган йили ўзи ўйнаган Малайзия жамоаси билан шартномани тузиш-тузмаслигига боғлиқ. У ҳозир ана шу шартномани узайтириш ниятида юрибди. Агар, бу иш ижобий ҳал бўлмаса, Мустафо «Нурафшон»га қайтмокчи.

— **Мавсумга тайёргарликнинг иккинчи босқичини қаерда ўтказасизлар?**

— Бу масалани ҳал қилганмиз. Иккинчи босқични Тошкент вилоятининг Чирчиқ шаҳрида ўтказмоқчимиз. У ерда футболчиларимиз 20 кун бўлишади. Шу орада олтита ўртоқлик учрашуви ўтказилади. Ҳозирча рақибларимиз аниқ эмас. Шундан кейин учинчи босқич тайёргарликлари яна Бухорода давом эттирилади.

— **Умуман, тайёргарлик давомида яна бирор бир турнирларда ҳам қатнашасизларми?**

— Албатта. Ҳар галгидек, бу йил ҳам анъанавий «Пахтакор»—79» хотира турнирида иштирок этамиз. Мамлакат футбол федерацияси бу йил бизнинг гуруҳ ўйинларини Бухорода ўтказишни мўлжаллаган. 27 мартдан эса Ўзбекистоннинг III миллий чемпионати бошланади. Биз, дастлабки учрашувни сафарда ўтказамиз.

— **Кучли ҳомийсиз, кучли жамоа бўлмайди. «Нурафшон»нинг шундай ҳомийлари кўп, дейишди. Балки улар ҳақида ҳам бир-икки оғиз сўз гапирарсиз?**

— Ҳақиқатан ҳам, биз ҳомийларимизсиз ҳеч нарсага эриша олмас эдик. Айниқса, Бухоро футболи жонкуяри, ҳатто, асосчиси Маҳмуд Холов раҳбарлик қилаётган вилоят гўшт-сут саноати давлат акционерлик бирлашмаси меҳнат аҳли жамоамизга ҳар томонлама ёрдам бераётир. Тўғри, бошқа ҳомийларимиз ҳам қўл қовуштириб ўтиришгани йўқ. Имкониятларидан келиб чиқиб, кўмаклашмоқдалар. Имкониятдан фойдаланиб уларнинг ҳаммасига футболчилар ва мураббийлар номидан миннатдорчилик билдирмоқчиман.

— **«Нурафшон»нинг бу йилги режалари қандай?**

— Қуруқ ваъда беришдан фойда йўқ. Қисқа қилиб шуни айтишим мумкинки, агар жамоани ҳеч ким тарк этмаса, таклиф қилган футболчиларимиз майдонга тушишса, совриндорлар сафида бўламиз. Қолганини келажак кўрсатади.

Суҳбатдош:
Маннон ОТАБОЙ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОРЗУ ТЎЛА ДАРГОҲ

Мамлакатимиз миқёсида кечаётган ислоҳот маориф-ўқув тизимида ҳам жиддий ўзгаришларга сабаб бўлаётгани сир эмас. Юртимизда янги ва замонавий талабларга мос мактаблар — лицейлар тобора кўпайиб бормоқда. Хўш, уларнинг афзаллиги нимада? Ана шу мулоҳаза билан Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент техника дорилфунуни қошида ташкил этилган миллий лицей-интернатга йўл олдик. У ерга кирибоқ ўзгача файз-тароватни ҳис этдик. Ҳаммаёқ чиннидек топ-тоза. Одатда, ўқув масканлари сершовқин бўлар эди. Бу ерда ғала-ғовурдан асар ҳам йўқ.

— Ҳамма нарса тартиб-интизомдан бошланади, — дейди лицей-интернат директори Жуманазар Ҳусанов. — Худога шукр, болаларимиз интизомли. Шу боис, ўқиш-ўзлаштириш ҳам жойида.

Биз директор ҳамроҳлигида синфхоналарни айландик, ўқувчиларнинг ётоғини кўздан кечирдик. Ҳар бир дарсхонада 8 — 10 нафар ўқувчи сабоқ оляпти. Деворлардаги давлат рамзлари — байроғимиз, тугромиз ва мадҳиямиз дилга ғурур бахш этади.

— Ҳар душанба куни дарсни давлат мадҳиясини куйлашдан бошлаймиз, — дейди директор изоҳ бериб.

Лицей-интернатда дарслар олий ўқув юртларидаги таълим усулига мос ҳолда ўтилади. Мактаблардан фарқли ўлароқ, бу ерда ўқув йили чораклардан иборат эмас. У олий ўқув юртларидаги каби икки босқичлидир. Ҳар босқичда синов ва имтиҳонлар топширилади. Бундан ташқари, ҳар 45 кунда ўқувчилар аттестациядан ўтказиб турилади. Мабодо қайсидир ўқувчи бу синовга дош беролмаса, лицейни тарк этишга мажбур бўлади. Дарсларни, асосан, техника ва Тошкент давлат дорилфунуни ўқитувчилари ўтади. Улардан 28 нафари фан номзодидир. Бу ерда физика, математика ва инглиз тили пухта ўқитилади. Инглиз тилини америкалик фан доктори Анна Шелл ўргатади.

Тошкент техника дорилфунуни раҳбарияти лицей-интернат ишидан ҳар доим хабардор бўлиб турибди. Ана шу ғамхўрлик натижаси ўлароқ, билим даргоҳи энг замонавий ўқув жиҳозларига эга бўлди. Ҳозир бу ерда учта компьютер, иккита лингафон хонаси, иккита физика лабораторияси мавжуд.

Машғулотлар тугагандан кейин ўқувчилар ўзлари қизиққан турли юмуш билан банд бўлади. Кимдир кутубхонада китоб-журнал, газета варақлайди, кимдир тарбиячи ҳамроҳлигида музей ёхуд театр томошасига отланади, яна кимдир хонасида супур-сидирга киришади. Дам олиш ва байрам кунлари олимлар, ёзувчи, шоирлар билан учрашувлар бўлиб туради. Хуллас, бу ерда зерикишга ҳам, бекорчиликдан чиқадиган шўхликларга ҳам фурсат йўқ.

Шуни таъкидлаш керакки, миллий лицей-интернат раҳбарияти вилоятлардаги истеъдодли ёшларга жуда катта эътибор беради. Узоқдан келганлар бу ерда бемалол, худди уйларида яшагандек таълим олаверади. Ортиқча сарф-харажат ва ташвишга ўрин йўқ. Лицей овқат, ўрин-тўшак, ўқув қуроллари билан таъминлайди.

— Яширишнинг ҳожати йўқ, қишлоқ, айниқса чекка жойлардаги истеъдодли болалар ҳар доим ҳам етарли даражада билим-тарбия ололмайди. Бизнинг лицей-интернатимиз, аслида ана шундай болаларнинг истиқболини кўзлаб тузилган, — дейди директор. —Ўқувчиларимиз келажакда физика, математика ва техника соҳасида йирик мутахассислар бўлиб, мамлакатимиз довруғини оламга ёйишига шубҳа йўқ. Ўтган йилги битирувчиларимизнинг 97 фоизи мамлакатимиз ва МДҲ давлатларидаги энг нуфузли олий ўқув юртларига ўқишга кирди.

Биз директор хонасидан йўлакка чиққанимизда, ўқувчилар навбатдаги сабоқни тугатиб, тушликка бораётган экан. Юзларда бесаранжомлик ва ташвишдан асар ҳам йўқ. Аксинча, иштиёқ, қониқиш сезилиб турибди. Гўё ўқувчилар қалбидаги ғунча орзулар ифори бутун лицей биноси бўйлаб уфуриб тургандек. Бу масканда буюк келажагимиз учун хизмат қиладиган фидойи ёшлар тарбияланаётганидан беҳад қувондик.

Муртазо ҚАРШИБОЙ,
ЎзА мухбири.

Саҳна олдидан.
Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ХАЛҚ ОРАСИДА ПОЛВОНЛАР КЎП

СУРХОНДАРЁЛИК Ўрол Тўраев ўтган йилнинг энг кучли полвони деб тан олинганди. Мутахассислар яқин йиллар ичида бир неча халқаро мусобақаларнинг мутлоқ ғолиби бўлган бу полвоннинг курагини ерга текизадиган ўғлон чиқмаса керак, деб тахмин қилишганди. Аммо дунё беҳикмат бўлмаганидек, ана шундай полвон йигит бор экан. Қарангки, бу полвон ҳам Сурхондарёдан чиқди.

Газета хабарларидан биласиз, яқинда сурхондарёлик пахтакорлар «Ҳосил байрами»ни ўтказишди. Наманган ўзининг анвойи гуллари, Фарғона аскиячилари, Хоразм беназир ҳофизлари билан фахрланса, Сурхондарё ўз полвонлари ва чавандозлари билан машҳур. Шунинг учун «Ҳосил байрами» сингари катта халқ сайлларида зўр кўпкари ва катта олишув бўлади. Бу сафаргиси ҳам курашсиз ўтмади.

Шу куни кураш узоқ давом этди. Чунки талабгорлар кўп эди, соврин ҳам. Олишувнинг энг охирида вазни бир юз эллик килодан ошиқ Ўрол полвонга кўпчиликка нотаниш бўлган термизлик Баҳодир Ҳасанов чиқди. Баҳодирнинг вазни юз кило! Ҳамма, «Баҳодир полвон ёшлик қилаяпти, Ўрол полвон уни бир ҳамла билан оёғини осмондан келтириб ташлайди», деб ўйлаган эди. Амалда эса тескариси бўлди... Вилоят ҳокимининг совринини Баҳодир полвонда кетди.

Сурхондарёликлар эса бугуннинг энг зўр Полвони билан танишдилар.

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Очколар, воқеалар, натижалар

Тошкентдаги «Ёшлик» спорт саройида енгил атлетика бўйича ёшлар ўртасида Ўзбекистон қишки чемпионати якунланди. Умумкоманда ҳисобида пойтахтнинг биринчи жамоаси 151.540 очко билан ғолиб чиқди. Андижонликлар 10.409 очко жамғариб, иккинчи ўринни эгаллашди.

◆

Ўзбекистон терма жамоаси сардори Азамат Абдураимовни ўтган йили Исроилнинг «Маккаби» клуби таклиф қилган ва жамоа унга ойига 2000 доллар маош ҳамда 1000 доллардан мукофот ваъда қилган эди. Бироқ, сўнгги дамда ҳужжатлар тўла расмийлаштирилмаганлиги сабабли Азамат Исроилда футбол ўйнашдан маҳрум бўлганди. Бу йил уни яна бир хориж жамоаси — Малайзиянинг «Паханг» клуби таклиф этяпти. Жамоа Азаматга «Маккаби»га нисбатан икки марта кўпроқ маош беради. Шунингдек А. Абдураимов бу ерда денгиз қирғоғидан 2 қаватли уй ва машинага эгалик қилади. Агар жароҳатланиб, майдонга чиқолмаса ҳам у мукофотдан маҳрум этилмайди.

Клуб Азаматга бундан ҳам яхшироқ шароит ва кўпроқ маош тайинлаши мумкин эди. Чунки, бизнинг футболчи билан шахсан Куантаннинг султони қизиқиб қолган. Бироқ, Азамат уларнинг «Ўзбекистон терма жамоаси ўйинларида қатнашмайсан», деган шартларини рад этди.

◆

«Пахтакор» — 79» хотира турнирининг нуфузи йил сайин ошиб боряпти. Бу йилги турнирда Россиянинг уч жамоаси — «Океан» (Находка), «Металлург» (Новороссийск), «Уралец» (Нижний Тагил) қатнашяпти. Ажаб эмас, келгусида собиқ «Пахтакор» сингари футболчилари авиаҳалокатга учраган «Торино» (Италия), «Манчестер Юнайтед» (Англия) каби жамоалар бу турнирда қатнашсалар.

Ҳ. РАСУЛОВ.

ДАВЛАТ СУҒУРТАСИ ХАЛҚ ХИЗМАТИДА !

1994 йилнинг 1 январидан ҳаёт суғуртаси шартномаларини тузган жумхуриятимиз фуқароларини ижтимоий ҳимоялаш мақсадида давлат суғурта ташкилотлари суғурта муддати тугаганда мижозларга тўланадиган суғурта пуллари миқдорини қуйидагича оширади:

- бутун суғурта муддатига бадаллар бир йўла тўлаб қўйилса:
1 йилга - 30 фоиз
3 йилга - 75 фоиз
5 ва бундан кўп йилга - 150 фоиз

- бадаллар ҳар ойда тўлаб борилса:
3 йилга тузилган шартнома бўйича - 60 фоиз
5 ва ундан кўп йилга тузилган шартномалар бўйича - 75 фоиз

Бундан ташқари, 1991 йилдан ҳаёт суғуртасидан тузилган шартномалар бўйича суғурта муддати тугаганда мижозларга тўланадиган суғурта пулларининг оширилган миқдори сақланиб қолади.

Ўзингизни қизиқтирган масалалар юзасидан шаҳар ёки туман давлат суғурта муассасаларига ёҳуд тўғридан-тўғри Ўзбекистон Республикаси Давлат суғурта бош бошқармасига мурожаат қилишингиз мумкин.

(3712) 76-93-42, 76-93-50
Ўзбекистон Республикаси Давлат суғурта бош бошқармаси.

Тошкент вилояти Тадбиркорлар Касаба уюшмаси раёсати ва мазкур уюшма аъзолари ушбу уюшма кенгаши раиси М. Ризаевга синглиси

Манзурахон ДАВРО[illegible]ОВАнинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

«Ўзбекнефтгаз» миллий корпорацияси жамоаси кадрлар бўлими бошлиғининг ўринбосари Р. Абдуқаюмовага турмуш ўртоғи

Асролжон ЙЎЛДОШЕВнинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Қибрай яхна ичимликлар комбинати жамоаси шу корхона директорининг умумий ишлар бўйича ўринбосари Х. Тошпўлатовга отаси

Нигматулла ТОШПЎЛАТОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО
● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ
ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров, навбатчи — М. Холматова.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г — 857. 84742 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2. Босишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди 23.40.
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6.